

NEMZETI ÚJSÁG.

HAZAI ÉS KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÁSOKBÓL.

Alapító Kultsár István táblabíró, kiadja özvegye.

Harminezvenhatszadik év.

34. szám.

Pest, Sz. György hava 29kén

1843.

TARTALOM.

Hazai napló. Kinevez., halálozások. Orsz. gyűlési követek. Korunk ügyei. (A háziadó buktnak okai. II.) Válasz a hasonszenvi orvosok kihívására (folyt.). Vidéki lev. Sz. Fejérvárból (közgy. követutas. folyt., városi és megyei lev. adó, ösiség, egyvonal a liberalis jellemről), Bácsból (országgyűlési választm. munkálata, korszertü indítv. az adó ügyében), Veszprémből (követválasztás) Mosonyból (követvál. és utasítások) Pozsonyból (m. tisztújítás) Komáromból, Pestből, Szepesből (ünnepek), Zágrábról (közgy. vége: követutasítások). Rövid közl. Pozsonyból (tűzvész).

Külf. napló. Szerb-, Spanyol-, Francia-, Angol-, Olasz-, Orosz-, Törökország. Szilécia.

Kapvizsga. Jelenkor, Világ, Pesti Hírlap.

Társalgási terem. Ikerv. hírnök. Aprólékok. — Hirdető.

HAZAI NAPLÓ.

Kinevezések. A nm. m. kir. udv. kamara Frenreisz Mihály és Keszlerffy János titkokká előléptetése által megürült két fogalmazói hivatalra Lengyel Péter és Standtner Ferdinánd fogalmazói gyakorlatokat, jó tulajdonságok és több évi buzgó szolgálataik tekintetéből. — továbbá jegyzőkönyvi hivatalában Disztinger István ígatóvá előléptetése által megürült jegyzőkönyvi tisztviselőre Furtzik Mihály kiadói hivatali írnokot, sok évi buzgó szolgálatainak és jó tulajdonságainak tekintetéből. — a Theodori Tivadar meghalozása által megürült zimonyi sómázsálos hivatalra Wachtel Ferenc zenggi ideiglenes mázsálos, — az ellenörködő írnokhivatalra az óbudai kam. szedői hivatalnál Fekete Károly ottani írást és az ekkép megürült írásságra Radler András óbudai kam. igazgatási gyakorlatot, — végre a Gattendorfban megürült harminczadi hivatalra Sauer László eddigi landsei harminczadost alkalmazá.

Zapf Vilmos szigeti sószállítási írnok nagybányai sómázsámesterré nevezetett.

Halálozások. Römisch Ferenc barcsi sómázsámester mart. 23. és Schmidt Lénárd, turdossini sómázsámester f. e. mart. 28. meghaltak.

Országgyűlési követek. Az esztergomi főkapitánból b. Rudnyánszky Samu és Liphay András; a kalocsaiból Szathmáry Antal; — Győr megyéből Szabó Kornél és Szabó Kálmán; Borsodból Palóczy László másodalispán és Szemere Bertalan főszbiró; Zemplénből Lónyay Gábor és Dráveczky Alajos; Tornából Komjáthy Sámuel másod alispán és Soltész János főalkalmassal; Csongrádból Klauzál Gábor és Szegő János; Veszprémből Zsoldos Ignác főjegyző és Sebestyén Gábor főügyész; Szathmárból Kovács Agoston és Ujfalu Miklós; — Jászságból Szluha Imre főkapitány és Vágó Ignác jászkapitány; Hajdu kerületből Oláh Miklós; Fiume kerül. Horhi Mihály és Cimiotti Lajos; — Nagy-Bánya városából Csasz István; Korpona város. Szalay László; Buda város. Schreiber Ferenc és Házmann Ferenc; Komárom város. Tolnay Ferenc és Ammann Jenő — urak lettek országgy. követek.

Korunk ügyei. (A házi adó buktnak okai. II.) Minap több okokat említünk, miért nem fogadák el sok értelmes uraink a házi adót, bár bizonyos előzmények mellett még sokkal nagyobb áldozatokra készek lettek volna; most ígérünk szerint azokat kellene elősorolnunk, melyeket bizonyos előzmények idéztek elő, s melyek ha nem történek, a háziadónak sokkal több értelmes ur pártolója leendett. De miután ez esetben cikkelyünk igen hosszúra terjedne, ezek mellőzésével csak egy, az egész ellenző pártnak közös okot említendünk meg, melly véleményünk szerint is épen ezen résznek biztosítja a nagyobb értelmiséget; mert hitünk szerint, mindig értelmesebb az, ki bizonyos okoktól indítva cselekszik va-

lamit, vagy legalább a teendőnek okát akarja tudni, mint az, ki minden ok nélkül valamit tétetni sürget.

Az ellenző párt közös oka ez: senki sem mutatta meg s így legcsekélyebb kilátás nincs, hogy a házi adó elvállalásából akár a parasztságra, akár nemességre, akár általán a házra nézve csak legparányibb haszon is háramolhassék, s így nincs egyéb ok a nemesség illyképeni megadóztatására, mint az igazság, melly a status terheinek aránylagos viselésére mindenkit fölloldhatlanul kötelez; de ha itt olly annyira az igazságra támaszkodunk: valljon miért történik ez csak ezen egyetlen specifus esetben? miért nem a többi számenküliekben is? Avagy a józan ész és örök igazság nem parancsolja szintugy, hogy a törvény előtt mindenki egyenlően álljon, a törvény mindenkit egyiránt sújtson; a ki csinált uton jár, uti költséget fizessen s a t. s mégis, milly lényeges különbség van ezekben a szegény paraszt és nemes közt! A paraszttal rövid uton végeznek, a nemessel hosszú uton sem végezhetnek; azt csekélyebb, olly gonosz tettért is megaflelezik, mellyért nemest csak szóval dorgálnak meg; azt olly tettért több évekre lánczra fűzik, ütök, koplaltatják, mellyért a nemest csinos szobába, jól terített asztal mellé néhány napra bezárják; az csinálja az utat s fizet rajta; ez nem is fizet, nem is csinálja, és amaz még kikerülni is köteles őt! Avagy talán az mondatik: „hiszen a házi adó pártolói ezeket is sürgetik, ohajtják;“ de miért ezt az egyet olly hévvel, a többit pedig olly hanyagul?! A teendők között azok, miket az igazság parancsol, mindig elsők s egyiránt pártolandók; egyiket élet-halálra sürgetni, a másikat egészen mellőzni, józan ész elleni cselekedet.

S valóban, valamint még eddig senki be nem bizonyította, hogy a nemességnek a házi adóhoz járulása által hazánkban akármi üdvös fordulatot eszközölni lehetne, ugy hiszük, ezután sem lesz bebizonyítható; és ha csakugyan bebizonyítható: valljon miért késik a drága intelligencia folyvást a nem intelligentiának eziránt fölvilágosítást nyújtani? kinyilatkoztatta-e csak egyetlen egy intelligens is számtalan fölszólításokra: valljon a házi adó, ha a nemesség hozzá csatlakozandik, tetemesen nagyobb lesz-e, vagy csak akkora marad, mint most? Ha nem lesz nagyobb, és vagy felét a nemesség fizetendi: bizony nincs ember a világon, ki józanul állithassa, hogy az adózókön érezhetőleg segítve leend, mert különben állitnunk kellene, hogy a tojás és csirke elengedése által is tetemesen boldogított, miután majd nem hiteles föl-számítások szerint e kegyelem jóval többet tesz, mint teendne annak fele, mit a nemesség a házi adóba fizetendne. Pedig csak kérdezzük meg a parasztságot, mennyire érezi e nagy kegyelemnek jó voltát!! És illy házi adó mellett haladhatunk-e csak egy lépésnyivel is tovább mint eddig? Vagy talán a nemesség két milliójával annyit tehetni, mint a parasztság négy milliójával? Óh ötven fton csak egy szolgálat fogadhatunk, kapjuk azt bár Péter vagy Páltól!

Ha pedig a házi adó tetemesen nagyobb lenne mint most, a parasztság épen annyit vagy tán még többet is fizetendne mint jelenleg a nemesség a már bezárt számmal kezdene csak a házi adó szaporítására fizetni: valljon van-e ember a világon, ki mondhatta hogy a nemesség a parasztságon könnyített?

van-e ollyan, ki állítja, hogy a nemesség pénze házi adó, miután a ház szükségai a parasztság pénze által már födözötték? Miért nem tüzetett ki inkább a nemesség pénzének egy bizonyos a házi szükségén kívüli hasznos cél? — és ha a pénz nem házi szükségekre, hanem más célokra fordítandó: miért kell azt épen a parasztság házi adójával összezagyválni? Oh itt jókora farkasnak kell lappangnia, mellyet azonban fölgratni az intelligencia tanácsosnak nem tart! Ha pedig így s illy célokra kívánják megadóztatni a nemességet, akkor hallgassanak az adózókön könnyítésről, hallgassanak még inkább a házi adóról, és szóljanak nyíltan, világosan, és ezereknint csatlakozandunk hozzájuk, fölvilágosítjuk, rá bírjuk a köznemességet is, és csendes békeben czélt erendünk, mellyet az urak politikája és csalfa taticája mellett még vérengző öldökléssel sem érhetni el.

Csak mutassák meg elleneink, még egyszer kérjük: micsoda haszna lesz a hazának, nemességnek, vagy a parasztságnak — pedig ennek nagynak kell lenni, mert az egész haz boldogsága ettől függesztetik föl — ha a nemesség a házi adónak bizonyos részét fizetendi? és nyomban örömet, két kézzel adozandunk; de az urak nézete szerint tervezett nemesség megadóztatásából a világon senki akármi, csak némileg is érezhető hasznat nem sajtolhatván ki: bizony igen természetes, hogy az adónak ezen nemét egészen haszatalannak találván, még az igazság félre tételével is adózni hajlandók nem lehetünk annyival inkább, mert a nemesség ugyis sokfélekep és gyakran adozik, azon fölül pedig annak idejében még katonáskodni is köteles. Ha az urak arra izgatnak, hogy a parasztság a hadi, a nemesség pedig az egész háziadót fizesse: bizony hajlandóbbak leszünk az egészet, mint bizonyos részét fizetni, mert bár világos előtünk, hogy ez esetben is a haza csak egy lépésnyivel is tovább nem haladhatna, még is más részről legalább azt tudnók bizonyosan, hogy az adózó népen érezhetőleg segítve s így adozásunk teljességgel haszotalan nem lenne. Arról pedig, ki inkább fizetne 10 ft adót mint ötöt, csak a gonosz lélek mondhatja, hogy pénzt sajnálja s azért adózni nem akar.

De több olly megyékben is, hol a házi adó elfogadattott, a nemesség adómentessége leginkább azon okból ostromoltatván, mivel azon terhek, mellyek viselése tekintetéből hajdan, mikor a hon védelme majd nem kirekesztőleg a nemességet illette, igazságos, méltányos volt, megszűntek — tetteleg elismertett: hogy a nemesség minden terhektől mentessége leginkább ezen alapon feneklik; s miután e terhek, mikint némely ostromlók állitják, nemcsak meg nem szűntek, de törvényes megszüntetésük senki által még nem is indítványoztatott, és az egész különbséget csak az okozza, hogy békesebb században élünk, mint hajdan: bizony a nemesség adómentessége még az igazsággal sem ellenkezik olly homlok egyenest, mint állitatik; és ezt annyival inkább erősíthetjük, mert lám legszámosabb megyék nem köznemessége, hanem értelmes része jobbadán ezen okból kívánta a nemesség adómentességét továbbá is fön-tartatni.

A józan, körültekintő politica tehát azt kívánta volna, hogy az adó és más terhek viseléséről tökéletesen hallgatva, a nemzet mindenek előtt szép esendesen arra izgattas-

sek, miszerint ezen kötelezettségétől törvényes fölödatását maga sűrűsége, és csak ennek megtörténte után kellett volna tovább lépni, a nemességet ezen roppant terhének megszünte következtében, nem egyes terhek bizonyos részének, hanem általában minden statusterhelének aránylagos viselésére, nem erőtető-, ingerlő- s parancsolólag, hanem lassan, szelíden, az igazság s méltányosságra hivatkozólag izgatni, megyei teremékekben róla gyakran tanácskozni, a nemesség nagylelkűségére hivatkozni, akarataról értesülni, de a választást vagyis megegyezését, minden erőtétést szorgosan kerülve, mindig saját tetszése s kényére bizoni: és a józan psychologia elveinél fogva is állíthatjuk, miszerint az egész nemességet mindenemű statusterhek aránylagos viselésére, legesekeleyebb ingerültség, zavar, szakadás, vérengzés s a t. nélkül — előbb rábirandottuk, mint mostani túlfeszített, parancsoló politica mellett csak a házi adó parányi részének elvállalására birandhatjuk; mert tudni kell, mikép most is legtöbb helyütt a házi adó csak azért bukott meg, mivel némely urak irántai szeretetüket fölösleg is kimutatva s a többség akaratát tekintetbe sem véve, azt határozottan a többségre kényük szerint rá akarták tolni. Ez szülé egyedül az ezer kellemetlenségekkel vegyített roppant reactiót, ez azon általános lármát: „meg akarnak bennünket adóztatni!” s a t. Ha mindenki hidegen s vállvonitva nyilatkozik mellette, a reactio is csak hideg lett volna.

Pedig bár mikép forgassuk is a dolgot, annyi mindig bizonyos marad, hogy: ha most a házi adót kivivhatnók is, annak aránylagos fizetésével nem sokáig elégedhetnénk meg, hanem csak hamar más egyes teher elvállalására kellene ismét nemességünket izgatnunk; mert annak, mi minden, haladásban előmenetelt tett statusban elkerülhetlenül szükséges volt, előbb utóbb csakugyan nálunk is be kell következnie, hogy t. i. a status terheinek viselésében mindenki aránylagosan részesüljön; és ha minden egyes teher mint most a házi adó viselése kivivására legalább félszázad kivántatnék: bizony aligha nemzetünk előbb sirba nem szállandna, mint mi hazánkban a statusterheknek aránylagos viselését mindenkire kiterjeszthetnők. Ugyanazért, ki valamely statusnak institutioit, vagy magát a nemzetet némi biztos sikerrel reformálni akarja: az a status erdejében ne minden szállfát vágjon meg a nélkül, hogy egyetlen egyet közölük levágna, ne egyes szállfának ágait nyesse, a nélkül hogy annak is tövére tenné a fejszét, hanem a legelsőt, mely őt a többihez férti nem engedi, töbe kezdje vágni, vágja szakadatlanul, míg ledönti, és aztán haladjon tovább, s biztosabban s előbb érend czélt.

Pedig okoskodjunk bár annyit, mennyit akarunk, azt még is halandó ember soha józanul tagadni képes nem lesz, hogy addig semmi nemű tekintetben egyetlen egy topot sem haladhatunk, míg minden statusterheknek — de nem ám a házi adónak — aránylagos viselési kötelessége minden kivétel nélkül általános mindenkire kiterjesztve nem lesz; — ez véleményünk szerint alphája és omegája mindennek, mert csak ekkor lesz pénz, mely nélkül mit sem kezdhetni, csak ezzel kezdhetni meg a nevelést, adhatni impulsust az industrialnak, gyáraknak lételt, kereskedésnek virágzást, sáros faloknak csinosítást s a t. A mi önkényes subsidiumaink, ajánlataink mindörökre nyom nélkül veszendnek el a semmiség tengerében, mikint tapasztalás szerint veszték eddig; és ha segítségükkel némileg átalakulunk is, azaz: ha hernyó helyett pille lesz is belőlünk: bizony ez csak czifra nyomoruság lesz, melyet csak olly emberek, mint K. L. ur tartanak már is szükségesnek, de a nemzet ^{99/100} része csakugyan egy jó izú falatot sem, de igen is, elég keserű falatokat harapand, vagy lesz kénytelen leharapni róla. És támadjon bár hazánkban

száz K. L. és még három négy P. Hirlap. és járassák bár azt nem 4700, hanem 14000 példányban; és tanuljunk meg bár azokból minden lehető teoriákat, reformokat, annyi mindig tagadhatlan marad: hogy illy reformok vallásos, gyökeres nevelés nélkül — mely azonban csak pénz segítségével gondolható — testi s lelkikep csak nyomorúbbá, féktelen- s erkölestelenebbé teendnek bennünket, mikép ezt az átalakulás kezdetén is már tapasztaljuk, mert nyolcz század óta nemzetünk erkölesi s vallásos tekintetben alantabb fokon bizonyosan nem állott még soha, mint jelenleg.

Csak kérdezzem meg bár K. L. ur egy szegény köznemest: mennyire becsüli azon fényes jogát, mely szerint a tisztválasztásba befolyhat, és ha őszintén felelend, bizonyosan azt hallandja tőle: egy fillérenyre sem! És ha a tiszt- s követválasztásoktól az eszem iszom és pénz ajándékok elszakítatnak: bizonyos, hogy kivált mostani műveltségi foka mellett vele nem is élend, mikint ötven év előtt sem élt. Avagy mivel volna boldogabb a magyar nemesség, ha főispánokat is választhatna? semmivel! de romlottságunk egy pár fokkal bizonyosan nagyobb volna. Így lesz ez majd a szegény városi polgárokkal is, ha tanácsbeli-eket és követeket mindnyájan összesen választandnak; mert a nép mindig a leggonoszabbak terveinek kivitelére szolgáland eszközü. Annyi bizonyos, hogy egy mákszemnyi haszon nélkül a nép erkölsisége megrendítésére aláadására alkalmasabb módot ember alig gondolhatna ki, mint épen ez; és ha több statusokban már rég óta létezett s létezik, bizonyos, hogy hasznot nem, de erkölesi romlottságot szült azokban. De hiszen a P. Hirlap szerkesztőjének, ki néhány nagyobb szerű polgári vétkeken kívül egyéb bünt nem is ismer, minden ember elég erkölesös, csak az ő romlást készítő terveit helyeselje.

Azt mondja a P. Hirlap szerkesztője: a sajtó két év óta annyira megérlelte a házi adó kérdését, mint nélküle tíz év alatt sem érhetett volna meg. Hab, milly nagyon ismeri hazánkat a nagy politicus! Milly böles politiceai tapintat ez! Igen is annyira megérlelte a sajtó, hogy ötven évvel hátrább löketett, mint állott akkor, mikor még szó sem volt róla! Azt mondja továbbá: a házi adó bukta csak ephemer; de ezt az elbizottság mámorától sem látó sem halló K. L. rosszul állítja, és a mi jövődölésünk, mely azt tartja, hogy azon megyék, melyek a házi adót elvállalák, Szatmár megye példájakint előbb elállnak tőle, mint azok, melyekben megbukott, elvállaladják — aligha nem valószínűbb. De lennének is igen szomorú következményei, ha változatlan körülményeink s viszonyaink mellett a törvényhozó test vagy husz megye negatív határozata ellenére a házi adó aránylagos viselését törvényesen elhatározná. Továbbá mondja: „az egész intelligentia csekély kivétellel mellette van!” Mi pedig azt mondjuk: miután nincs megye, melyben a háziadónak elvállalását az intelligentiának legalább csekély része nem ellenezte volna — mert a P. Hirl. levelezőjének, kik az ellenükben álló csekély részt mindig nullificálják, hitelt nem adhatni —; miután sok megyében az intelligentiának majd nem fele annyira ellene volt, hogy alig győzethetett le; miután több megyékben csak azért bukott meg, mivel az intelligentiának nagyobb része ellene szavazott, s miután végre olly megyét is mutathatunk, melyben az intelligentiának csak igen csekély része harezolt mellette: — az intelligentiának nagyobb része ellene volt, s így K. L. ur a többséget intelligentiájától fosztó nyilatkozata olly sértő, mint bohó esongrádi levelezőjének azon mondása: „örömhirt közlök a hazával, melyre a zalai gyász-
hir után kétszerte szüksége van;“ mert hogy Csongrádban az adó elfogadtatott, az nem lehet a hazának, mely a házi adót elvetette, örömhirt, hanem lehet bizonyos uraknak, de

bizony még ezeknek is igenigen szegény — örömhirt!
K — u J.

Válasz a hasonszenvi orvosok kihívására. (L. Világ f. é. 11—15. sz. Tárcaját.) III. Mit kell a hasonszenv alatt érteni? (Folyt.) A szoros szabályszerűség és rend, mely a természetnek minden miveiben kézzel fogható, bizonyos változhatlan törvényekre mutat, melyek által ama mivek létesülnek s föntartatnak. A természet maga nem alkotja a törvényeket, ő ezeknek minden tekintet s fontolhatás nélküli eszközlője csak. — A törvény alkotója a természet fölött áll, és ez az örökkévalónak eszköze. — A természet hat, mert kénytelen vele, és úgy amint elébe szabott; a természet törvénye változhatlan szükség-törvény — lex necessitatis. — A term. nagy föntartója a világnak, és a ráért szükség jeleli ki a módot, mely szerint hatnia kell. A szükség minden szabadságot kirekeszt, és így szabad gondolatot, vagy viszonyokhoz mért szabad hatást is. — Mit a természet a betegség körül mivel, mind ez a szükség-törvény szerint történik, habár e vagy ama testrészt, e vagy amaz élet áldozatul esik is.

Mások a természet, s mások a művészet törvényei, (ámbar ez azokkal ott, hol lehet, czéljára él). A természet, mely a virágok esuda színézeteit, a tengerek óriási hullámaival, a Himalayát — — alkotta, nem képes csak egy kalitkát is előállítani. A művészet, mely Aegypt pyramisait, Róma és Milano egyházeit, a mathesist, gőzhajót és a belvederi Apollót — — létesíté, nem képes legesekeleyebb az-ferget vagy plántát alkotni. — Azért a betegségek gyógyításában, mint a művészet minden munkáiban, ennek részéről a természetnek utanzása lehetetlen, de veszélyes is. Egy tejjáltételnek kiegyenlítésére a természet halalos gutaütést, tébolyodást, vagy valamely testüregben genyályagot idéz elő. Ki akarná utánozni, s ki lenne képes ha akarná is a természet e művét? (Ha a régi gyógymódnak ez az alapelve, úgy alapja borzasztó!) — A természet kénytelen vele, hogy minden betegséget befejezen, mást tennie lehetetlen. A szükség törvényétől hajtva nyakra főre oda törekedik, hogy a kiegyenlítés megtörténjék, de működésében nincs észnek, nincs irtalomnak nyoma. A művészet ellenben a kénytelenség béköitől menten vizsgálja és szemmel tartja a körülményeket, kitér a gátok elől, ha le nem győzheti azokat, kiszámít minden történéhetőt, és intézkedik e szerint. — A természet séréses egykinél úgy, mint másnál a megterhelt gyomot hánys által üríti ki, nem tűnődven azon, hogy ez által a sérés kiszorulhat, és halál következhetik; — a művészet lehetőség kiméli a sérést, és más uton segít a bajon.

Minden, mi idő folytában kezdődött, idő folytában végződik is, és e vég majd előbb majd utóbb áll be, a mint a lét fonala a lényeknél rövidebbre vagy hosszabbra szabva volt. A természet mit sem változtathat e fonalon, mert végei változhatlan törvények által jeletettek ki. De a művészet segíthet a dolgon, siettetheti vagy eltávolíthatja a lét határát, ennek föltételeit kedvező vagy ellenkezőleg módosítván. — A forró éghajlati növények éjszakába áttételve tovább élnek, s viszonzlag az éjszakai növények déli ég alatt hamarabb halnak el. A betegség is, hol nem következik halál, véget ér, de a végezetek közt nagy a különbség; ha a természet mit sem változtatván a betegségek lefolyásán azokat véghez kíséri, a beteg fölépül. Ha pedig a gyógyművészet megrovidítván a betegség létfonalát, ennek tökéletes elhalását siettet, gyógyulás következik.

A természet tehat nem tud, nem képes betegségeket gyógyítani. A gyógyításnak törvényei különböznek a fölépüléstől. A Homoeopathia nem imitatrix naturae, és a ki ezzel dicsekszik, hogy a természetet utánozza, a természetről s ennek munkáiról tiszta fogalommal nem bír. A hasonszenvi gyógyszer-tan az egészségeseken történő vizsgálatait által megkezdette ama föltételek kutatását, melyek szerint e vagy ama betegség támad; de a betegség belső lényegének tudása után nem sováro-

mert tudja, hogy ez sikertelen munka*), és azért, mert tudja, hogy a betegség gyógyítására azon kóralak elég, melyet a betegség symptomainak összege előtűntet. De a tapasztalás is megmutatta ezt, mert ime a bujakór elleni gyógyszer fölfedeztetett a nélkül, hogy a betegségnek belső lényege maig is tudatnék. A hasonszenv szerencsés fölfedezése megmutatta a törvényt, mely szerint minden gyógyulható betegségek ellen bizonyos hatású szert — specificum — lelhetni föl. — Im ez úton jár a hasonszenvi gyógyszer 50 év óta, minden hypothesisától menten, s csak a természetnek egyszerű szemlélésére szorítkozva; a nélkülözés, áldozat, és szenvedések útján mások üdvéért. A Homoeopathiának alapelvét nem lehetne gyógyításra alkalmazni, egészségeseken kikémlt gyógyszerek nélkül; — senki sem képes a régi gyógyszerrel ellenelv szerint használni. Azért a hasonszenvi alapelv megkívánja, hogy a gyógyszerek egészségeseken vizsgáltsanak. De a hasonszenvi gyógyszer-kémletek is haszonvehetlenül maradnának a gyógyelv nélkül, megmutatták ezt több nem hom. orvosok sikertelen ügykezetei. Azért az ily orvosok mítsem eszközölhetnek az így kipróbált szerekkel, ha csak az alapelvet is el nem fogadják. A hasonsz. gyógyszerrel gőzkocsi az allopathicus orvosokra nézve, melynek számára a Therapiában nincsen vasut készen. — Az egészségeseken történt gyógyszerkémlések tehát föltételezik a hasonszenvi gyógyelvet.

3) Az adagok kicsin- és egyszerűsége. Minden ingerek közt a hasonló legnagyobb hatással bírnak. — Egészséges emberbőrre legkisebb kellemetlenséggel sem hat Reaum. 28° meleg, de égetten nagy fájdalmat okoz. — E physiologiai hasonlóság elvén az ingereknek alapszik a hasonszenvnek (kór- és gyógytani) hasonlóság-elve. Ezen elvnek a lények harmadik (anorganic) országában a rokonság törvénye (lex affinitatis) felel meg. Bárminő parázshalom kádhomokra vetve eredmény nélkül alszik el; de ennek millió része is lőporos hordóba jutva borzasztó robajt szül. — A gyógyszerrendszer, mely a rokonság törvénye szerint választja gyógyszereit, kénytelen vele, hogy a legcsekélyebb adagokhoz ragaszkodjék. Minél hasonlóbb a gyógyszer hatása a betegségéhez, annál csekélyebbek kell gyógyszeradagoknak lenniök, ha akarjuk, hogy ártalom nélkül hassanak. Ha tudatlanságból hatásaira nézve nem hasonló szer választatik s adatik ily csekély adagban, úgy minden fogant — jó és rossz — nélkül marad az, mint a tüzsikra, mely a nem rokon kádhomokba esett. Innét származik hasonszenv részére a nagy jótét, mellyel kivüle egy gyógymód sem dicsekedhet: positive nem árthatni tévedés esetén. — Ennélfogva a hasonszenvi gyógyelv és az adagok kicsinsége elválhatatlanul függ össze**).

*) Csak egy tudomány van a földön, mely azt hiszi, hogy saját tárgyának belső lényegét meg tudhatja, s ez a régi gyógymódoak kórtana. Tudja ő a Physiologiaiból, hogy lehetetlen meg tudni mi az élet? de még is ennek a szabálytöli eltérése a betegségtől reméli az ellenkezőt. E tudásvágy még csak menthető lenne, ha ép e bizonytalanságra nem építenének a gyógytervek. — A leggenialisabb orvosok megvallották, hogy mi legyen a betegség, meg tudni lehetetlen, illyek Haller, Bagliv s at., valamint azt is, hogy a lényeg körüli vizsgálódások minden hason nélkül voltak a gyakorlatban (I. Jahn). És még is szemére hányatik a hasonszenvnek, hogy csupán a kölső kórtanetekkel tart szorosán; de szerencsére ezt azok teszik, kik Hallert, Reilt, Gitzannert, Jahnt, Hippocratet nem ismerik, s még is ezek követőinek vallják magukat, kik halott-boncolásból és consiliumokból még nem okultak.

***) A régi gyógymód hasmenés, hányás, vérzés, s t. e. erős zakos előidézésére céloz; hogy ezek csak nagy adagok által eszközölhetők. való igaz. A hasonszenv is nagy adagokat lenne adni kénytelen, ha a mondottakat szükségeseznek találta. — Ha a régi gyógymód mostani adagait a hasonlóság törvénye szerint adná, ki számíthatlan károkat okozna; hogy azonban ez jelenleg is sokszor esik meg eleve is, kitetszik a gyógyszerek tisztá hatásávali ismeretlenségéből. Azért sinli annyit beteg a mercurnak ártalmait a bujakórban, jótét a görvélyben, chináct a váltólázban s at., mert ezek a nevezék bajok

A hasonlósági elv megkívánja a csekély adagokat, de a csekély adagok is a hasonlóság elvét. Mert

Miután áll az: hogy a gyógyszerek positive ártó és csak relative hasznos szerek, úgy e fontos kérdés támad: Miképen lehet a beteg a gyógyszernek bizonyos ártalmasságától védni, a nélkül hogy ennek föltételes hasznától megfosztassák? — E védelem csupán az adag csekélységében rejtezik; melyben adatva a szer ha jól választott használ, de ha nem, úgy vagy igen keveset, vagy épen semmit sem árt. Nagy adagokkal él a hasonsz. gyógyszerrel egészségeseknél, hogy a gyógyszerek positive ártó hatását kikémlje; de a gyógytani betegknél szükségképen csekély adagokhoz ragaszkodik, hogy az ártó hatás minden esetre elmaradjon, akár eléretik a relat. haszon akár nem. — Hogy e csekély adagok csak a hasonlóság elve szerint használják a nélkül hogy ártsanak, kitetszik a tapasztalásból — homoeopathikéból úgy mint másokéból. A gyógyszernek (cachexiae pharmacorum) élő másolatai a gyógyszer hatásainak, melyek az igen nagy adag által idéztettek elő, p. o. higanyé a bujakórban s t. b. Minél csekélyebb a gyógyszer adaga, annál kevesebbet tarthatni ártalmától; de annál pontosabban is kell választva lennie, hogy használjon. Hol pedig az ellenkező történik, ott nem tarthatni ugyan a gyógyszer ártalmától, de siker sem várható. És így szoros összefüggés van a hasonlósági elv és a csekély adagok közt annyira, hogy egyik a másika nélkül el nem lehet. — Eddig-élé a Homoeop. csak az egyszerű testek hatásait vizsgálta; s nincs is oka öszvetettek kémléséhez nyulni mindaddig, míg egyszerűk találatnak. — A hatásnak sokoldalúsága, mely minden gyógyszerrel tapasztaltatik, lehetlenné teszi, hogy több gyógyszer vegyítve egyszerre adassék, azért — a hasonszenv csak egy szert ad egyszerre. Az adag egyszerűsége tehát a hasonszenvnek postulatum; s öszvegyített több szert csak úgy lehetne szerinte egyszerre adni, ha épen ama vegyíték egészségesekre hatásai mibenlétére nézve megvizsgáltatnék. Hogy a lége illatként elszáló részecskék nem hatnak, s nem rontnak a gyógyszerhatáson semmit, onnét van, hogy ezek nem a hasonlóság viszonyában állnak a betegséghez, s a levegő is emésztő tehetséggel bír. — Ki a hom. higitásokat világi tengerbe ejtett csepphez hasonlítja, elmeháborodásról gyanus.

4) Az életrend (Diaeta). A természeti testeknek egészségeseken történő vizsgálása által megállapított az elválasztó gát, mely gyógyszer és étel között létezik; de az, mellyet gyógyszer és méreg között létezni hittek, megszünt. Ha ez elébb történt volna, úgy a faléj konyhába, a kávé szakácskönyvbe s a decoctum hordei gyógyszerlajstromba nem jutott vala*). A szoros rendszer tehát, mellyet Hahnemann az orvosi tudományba hozott, végig hat minden arsenicumtól kezdve a rántott levesig. — „Ne élj étek gyanánt gyógyszerrel.“ Ez az egyedüli és mindent magába foglaló parancsa a hasonsz. életrendnek. Mellözven azt, hogy e szabályt maga az ész is jóváhagyni kénytelen, a hasonszenvi gyógyelv is föltétlenül követeli azt. Mert ha a hasonlóság elvénél fogva mellözhetlenek a csekély adagok, úgy mellözhetlen az is, hogy az ét-italban semmi orvosság ne legyen, mert különben a hatás háborítatnék, korlátoztatnék, vagy meg is szüntettetnék. E cél egyedül az, mit a hasonszenv életrende által elérni ohajt. Minden beteg tehát annyit ehetik s ihatik, a mennyit megbír föltéven az egyet, hogy tápláléka tiszta legyen minden orvosi szertől. —

sok alakában valóban specificumok. Allop. adagoknál a beteg a gyógyszereknek posit. ártó hatását érzi, még akkor is, ha nem hasonló hatásuk a betegséggel az adott adagnak nagy volta miatt; a tömérdek adagok ártalmait semmi még az ismeretlen corrigentiák sem képesek mérsékelni.

*) Nem vegyítetnek tej köménnyel, székfűvel újszülöttek számára; nem javasoltatnék víz helyébe citromlé, chocolate helyébe kávé; nem tiltatnék meg váltóláznál a víz-ital, a hús, a gyümölcs; a bujakórosok nem kizoztatnának éhséggel s at.

Egy eledel s egy betegség sem szenved ez általason szabálytól kivételt.

Mind ezt úgy lehet tudnunk és igaznak tartanunk csak, ha elfogulatlanul tanuljuk, s tapasztalásban látjuk, tehát iskola és ispotály!! — Ezt kell a hasonszenv alatt érteni — (ez a homoeopathia.) (Folyt. köv)

Vidéki levelezések.

Sz. Fejérvárból. april 22. Közgyű-

lésünk első napi eseményei után egész más fordulatot vőnek a dolgok. A kisebbségben maradt rész majdnem egy lábíg odahagyá nemesak tanácskozásunk helyét, hanem a várost is; ennél fogva mindenütt csend és béke, rend s komoly mel-tóság uralkodott, meg nem zavartatván a köz-ügyek folyama indulatheves megtámadók gúnyai-val s személyeskedéseivel. Bárcsak jövendőre minden közgyűlésünk ily tisztult szellemben, kedélynyugodtsággal s jó eredménnyel folyhatna mint a jelen. Csak kiszemeltem akarom itt elő-terjeszteni a nevezetes tárgyakat, mellyek szőnyegen forogtak. Illyen volt, a mult közgyű-lésről választmányhoz utasított azon indítvány, hogy megyei tisztviselő ne lehessen egyszersmind követ, hanem ezzé választatván, köteles legyen hivataláról lemondani, mellyet még akkor se nyerhessen vissza, ha tisztviselőségi 3 év le-folyta előtt sokkal korábban végződnek is az or-szágyűlés. Az indítvány, mint a bizalomnak és szabadválasztási jognak gátot vető nem korlátoz-tatott, a fizetés iránt azonban a KK. és RR. úgy intézkedtek, hogy azt a tisztviselőnek követté va-lasztatása idejétől fogva egészen visszajötteig an-nak helyettese huzza. — Pozsony megyének és városának az orszagy. szállások bérenek fize-tése iránti körlevele csak a legközelebbi orszá-gyűlésre szorítkozólag s csak azon kárnak arány-lagos pótlása tekintetéből nyert pártolást, melly kár, a várost s háztulajdonosokat illető minden bonificatiók betudása után az orsz. gyűlése által főnmaradandónak elismertetik. — Sz. Fejérvár s több sz. kir. város fölszólító levele korábbi e tárgyban kelt határozatinknál fogva csupán kö-veteinknek tudomásul kiadatni rendeltetett; tárgy-rokonságnál fogva azonban indítványt tön Ü. J. ur az iránt, hogy a város követválasztások iránt fölsőbb helyről jött intézkedés alkotmányunk-ba ütköző levén, az sérelemnek vétessék s ő Főlségéhez fölírás intéztessek. Találkozott ugyan két vagy három szónok, ki ama fölsőbb rende-lét által csak a városok privilegialis szokását hitte korlátozottnak: világos levén azonban több szónoknak, jelesen Z. Ö. gr. és K. E. tb. urnak előadásából az, hogy itt olyan lépés történt, melly a nem régi statutarius körlevél irányával s elveivel ellenkezik, s olly tárgyban történt, melly nem egyoldalú intézkedés hanem orszagyűlési elhatározás alá tartozik, — e lépést a nagy többség sérelemnek vette és fölírást sürgetett, mi ha-tározatá is lön. — Előadatok továbbá ugyanaz előbbi t. indítványozó ur által, mikép az orszá-gyűlési tanácskozásokban a rend és csend főtart-tása végett intézkedő utasítást kell adni követeink-nek, melly végre egyszersmind ő Főlségéhez s országunk nádorához is följelentés, honunk tör-vényhatóságaihoz pedig a rendszabályt pártolásra szólító körlevél intéztetett. — Nógrád megyének az orsz. hatalom elleni ovatosságra s önbizosításra szólító levele, korábbi végzésünk levén a tárgy-ban, — tudomásul vétetett. — Bihar megyének a bortized megtagadása ügyében látott sérelme csak úgy fog pártoltatni, ha a végrehajtás formalitá-saiban valami hiba történt. — Nyitra megy. Bor-siczky család ügye miatti sérelme pártoltaték. — Az adókérdés iránt már régen határozotunk, s a határozat most csupán az utasítások közé jegyez-tetett be, miszerint követeink az adót még csak elvben se pártolják sem semmi adószertűg kiv-etendő fizetéseket meg ne ajánljanak, egyszers-mind pedig a portalis kulcs helyett igazságos-sabbat igyekezzenek megállapíttatni. — Az ősi ség elve épségben maradván, csak kinövései orvo-soltassanak. Főntartandók hasonlókép a majora-tusok és fidei commissumok is. Z. Ö. gr. indít-ványa következtében, hogy a váltótörvények által mintegy szentesített uszoranak folytonos növe-kedése által a földbirtokosok naponkint nyomo-

rúbb állásba süllyednek, s a földművelőknek kol-
dussá lételet megakadályozólag a váltókiadás és
elfogadás képességét csupán kereskedőkre kellene
szorítani — ez utasításul adatott. E tárgyhoz tar-
tozólag indítványozá Ü. J. ur, hogy ő Föl-
ségéhez fölrás volna intézendő az iránt, mi-
szerint a váltófőtörvényszékek a hiteltörvények
és eljárásbeli hiányoknak az országgyűlés elibe
leendő terjesztésére utasítani méltóztassék, mi
hasonlóképen elfogadtatott. — Utasításul adaték
továbbá, hogy követ urak az incapacitas eltör-
lését s a megyei hivataloknak a nemtelenekre is
kiterjesztését ellenezzék; nem különben a jobbá-
gyok kényszerített megváltását is; ellenben
kieszköztetni iparkodjanak, hogy a szabad alku
melletti megváltás bizonyos földrésznek az uraság
kezebe visszabocsátás által — de csupán a ki-
lenezdre, nem pedig egyéb tartozásokra is vo-
natkozólag — megengedtessek. — 20kán a jegyző-
könyv hitelesítettén másod alispán ur szólalt föl,
s arczának komoly méltósága és szavainak ha-
tályossága által rendkívülség hallására feszíté fi-
gyelmünket; s valóban olyan dolgok jöttek nap-
fényre, mik a legegységűbb embert is mélyen
meghatará s a túlsó párt armánykodásai miatt fájd-
almas érzettel, egyszersmind utalattal tölték el.
A szónok beszéde folyamában annyira elfogák
érzelmei, hogy helyette első alispánunk volt
kénytelen a KK. és RR. előtt fölfedezni, mikép
gyűlésünk első napján az udvaron két bős né-
mes által alispán urnak szemébe mondott gyanu-
sító rágalom, mellyek akkor az ingerültség és
kabultság megbocsátható kitérésének tartattak, —
nyilvános helyeken valóságos tények gyanánt be-
széltetnek, mintha t. i. másodalispán bizonyos pin-
czetörök által 600 fttal és 6 kila buzával meg-
hagyta volna magát vesztegettetni s azokat szaba-
don bocsátotta volna. Ezen alávaló gyanúsítás,
sőt mint két szónok nyíltan kimondá — alispá-
nunknak a candidatiótól elzárhatása végett koholt
ármány s a köznemesség közt véghez vitt „kontaktás
ezégerés büne“ méltó nehezteletést ebresztett a KK.
és RR. kebelében, s azonnal vizsgáló választmány
küldetett ki a közgyűlésből, melly mind helyben
mind Polgárdon hivatalosan eljárván, mai nap be-
nyújtotta hivatalos jelentését, mellyből világos, hogy
a pinzetörés miatt valamely uradalom börtöné-
ben volt, onnét ideiglenesen kezességre elbocsá-
tott, de utóbb illető büntetés alá került gonosz-
tevők esetét hozta érintkezésbe a rágalom tisztelt
alispánunk személyével, holott az egész tárgy
uri hatóság elibe tartozván, megyeileg nem kezel-
tethetett; világos továbbá e hivatalos eljárásból,
hogy e rágalom- hirt az ellenpárt kolomposai föl-
fogván, terjesztették, s különösen két köznemest
arra kontaktott M. L., hogy ezt vádolólag a gyűlés
színe előtt szemébe mondja az alispánnak, mit
midőn az büntetéstől felelem miatt magára venni
vonakodott, e szavakkal „mind én rámm“ a fele-
lősséget elvállalván, őt a garázdaság elköveté-
sére fölbátorította. A vizsgálat nyomán 3 vetkes
ellen tiszti fenytőper rendeltetett, M. L. s más
bűnrészesek ellen pedig rendes investigatio ha-
tározatott, mellynek eredményéről, ugyszinte
közgyűlésünk többi tárgyairól későbbi tudósita-
som szóland.

Bácsból. Zombor. April 18kán üt
össze megyénk nagy választmánya az alválaszt-
mány által készített utasítási javallatot ponton-
kint átvizsgálendő. 1) A nagy választmány a szó-
lásszabadságot fölélesztetni nem kívánja, miután
tényleg orvosoltatván a sérelem, ő Fölsegének a
mult országgyűlésre küldött k. leiratában elegendő
biztosítékot találnak. Különben is a mult or-
szággyűlés óta nemcsak aggodalomra ok nem ada-
tott, hanem inkább soha nem volt nagyobb oka
nemzetünknek a kormányban teljes bizodalmit
helyheztenni. 2) Az örök megváltás könnyítésé-
nek eszközeiről gondoskodni a nagy választmány
is jónak látja, de mindig a kölcsönös egyezés ut-
ján, mert a kényszerítés saját-jogba vág s vagy
az egyik vagy másik résznek terhes lenne s így
igazságtalan. 3) A zsidók az 1840iki t. cz. ele-
gendő jogokban részesülvén, azokat továbbra ter-
jesztetni a nagy választmány jelenleg czélszerű-
nek nem találta, egyedül a türelmi adót eltöröl-
ni s helyette a rendes adót kívánja minden israelitá-
ra kiterjesztetni. 4) Az ősiséget eltörölnönek,

vélté, úgy hogy nemesi javakat — kivéven a zsi-
dokokat — minden benszületett avagy törvényesen
honosított polgár birhasson. 5) Eljött az e megyé-
ben is igen csiklandós kérdés — az adó; az alvá-
lasztmány adót semmi szín alatt elvállaladónak
nem javallott. Feszült figyelem lepte meg a nagy
választmány mindannyi tagjait, valljon az alválaszt-
mány javallata mellett, vagy ellen emelkedendik-é
szó; s ekkor K. I. tőrő s egyházi jogtanító, ki
mind a két választmány tagja volt az egyháziak
közül, föllállott, s terjedelmesen előadta, hogy ő
ugyan rosztalja, midőn a nemesség báoról s igaz-
ságtalanságról vádolatik; hogy eddig a nemes-
ség a házi adóban nem részesült, mert egy aris-
tocratia sem áldozott többet vérrel s pénzzel mint
a magyar s a multa átmenvén a jelen és jövőre s
mutogatta, mi szorosán egybefügg az adó nem-
zetünk sorsával s magának a nemességnek jólé-
tével. De ő nem kőti az adó kérdését 1843dik-
hoz; kívánja előbb az igazságos aggodalmak meg-
szüntetését, hogy így bizonyos sükert érhessenek.
Indítványa tehát ez volt. A követek nyilváníták:
Bácsmegeye rendei meggyőződve levén, hogy az
adó kérdése a nemzet sorsa s boldogságával szo-
ros kapcsolatban van, mielőtt azonban az adó el-
vagy el nem vállalását tény leg is kimondanák,
az ország aggodalmainak megszüntetésére orszá-
gos választmány kinevezését sürgressék, melly
kidolgozza, mire minő arányban adóz-
zunk? Miképen biztosíthatunk me-
gyei önkény ellen? s mi szellemi vagy
anyagí haszon remélhető az adó elvállalá-
sából? E terv a vmegyékkel közöltessék, adan-
do utasítás végett, nem az 1843diki hanem a
másik országgyűlésre. Így az adó kérdése néhány
évvel elhalasztatnék, de annál tisztábban fejtenék
ki, s annál biztosabb jövője lehetne. Az indít-
ványt közlekedés és helyeslés követte. De az
elnök a végzést kimondani vonakodott s kívánta,
hogy e lényeges változást alkotmányunkban egyes
szónoklattal ne határozzák, hanem többen hozzá
szólani méltóztatnának; azonban kijelentelet,
hogy azért nem szólnak egyenkint, mert az indít-
ványozó ur elveit s előadását egész terjedelmében
pártolják. Végre az elnök alispán ur sürgető föl-
szólítására a választmány tagjai egyenkint föllál-
ván kinyilatkoztatták, hogy az indítványt tökéle-
tesen minden pontjaiban pártolják, s ekkor a
végzést csakugyan kijelentelet. Öröm- és megle-
gedéssel hagyták el a választmány tagjai az ülést,
hogy ily szép egyetértéssel ily lelkesedéssel fog-
adtatott el a kellő megfontolás s ova-
kodással előadott indítvány, melly hirtelen-
kedve nem emel ki ős intézményt, de elsem zár
kellő biztosítások mellett üdvös reformot. Már itt
is jószolgatják, hogy e szerény s loyális indítványt
is meg fogja buktatni a köznemesség, főkép ha
az indítványozó ur a gyűlésen meg nem jelenhet-
nék bizonyos akadályok miatt. 6) Ugyancsak a
főnemlített K. I. tőrő indítványára oda utasítatnak
a követek, hogy a kir. városok szavazatjoga or-
szággyűlésen tárgyalás alá jöven, a káptalanok
szavazásának elrendezését is indítványozzák; s
így láthatja ön, hogy gr. Majláth János föl-
szólalása nem volt sükertelen. — Ezek voltak lé-
nyegesb eltérései a nagy választmánynak az al-
választmány nézetétől. — Bácsmegeyei.

Veszprémből, april. 25. Követválaszt-
ásunk tegnap főispáni elnöklet alatt, s nemessé-
günk becsületére legyen mondva, egy pár arcz-
legyintést kivéve, zaj, és zavar nélkül megtörtént.
Három név hangzott a 900at túlhaladó választók
ajkairól: Sebestyén, Zsoldos, és Hun-
kár; de mivel a többséget kivenni nem lehetett,
szavaztunk, mellynek eredménye lön: Sebes-
tyén majd általános, Zsoldos 240 szó-
többséggel követekül választattak. Az előzmények-
ről sokat lehetne írnom — de — de lássa szer-
kesztő ur bajos a levelezők állása, — bármilly
leplezetlenül, és híven rajzolják is az eseménye-
ket, pártérdekről vádolhatnak; azonban legyen bár
így, midőn öntudatom tisztasága gyámolít, bátran
ide írok egy két jegyzetet. Érdek szerepelt ez-
úttal is, erdek alkotott pártot, érdek választott kö-
veteket; de annyiból menthető érdek, mert ily
férfiak irányában történt, kiknek érdemeit s szol-
gálati képességüket kétségbe vonni csak kajanul
lehetne. Voltak, fájdalom, voltak, pedig nem

a förelmetlenségről úton útfélen vádolt catholiku-
sok közt, kik ismét vallást keverték a játékba.
Voltak, kik poharakat emelve mondák: „itt az
idő, midőn a catholicusokat elnyomhatjuk, azért
két protestans követet válasszunk!“ Ez uram tény,
mit maguk a józan protestansok is rosztaltak. Az-
után igen hiteles szajból tudom, hogy förczeink
felé Komárom vidékéről is szállongott szél, azt
sugva, hogy bizonyos urra szedessenek voksok,
ki catholicus ugyan, de a protestans érdekek
hő bajnoka, ki föler két protestanssal. Már uraim,
az isten szent szerelmére kérlek benneteket, mi-
kor válik testté nalatok az ige, melly annyiszor
peng ajkítokon? Minek ily üszköket szőni a
békes kedélyekre?! Kérdi tán szerkesztő ur: mit
mivelt a catholicus rész, mit a papság? Megirom
himezetlenül. A papság igen helyesen vevén föl
azt, hogy egyháza, és híte rendületlen marand,
míg törvény és igazság végkép meg nem ual,
habár minden követ protestans lenne is, mert nem
tudja hinni, hogy protestans atyánkfiai azt mi tör-
vényes, szent, és sérthetetlen, lerontani töreked-
nének. Mert egy két elragadtatott ur hitellenes
törekvéseit mi az egész felekezet bünének nem
kereszteljük. Más részről a kijelelt, és csak-
ugyan megválasztott férfiak tudományos képzett-
ség tekintetében a pályára érdemeseknek, alkal-
masoknak ismervén, nyugodtan adá megegyezé-
sét s nyílt tekintettel szavazott fejenkint a két
protestansra. De gyöngéden ápolja azon reményt,
hogy a követ urak ámbár protestansok, s vallá-
suknak szilárd hívei, nem feledendik, hogy a
catholicusok is e nemzet polgárai; s ott hol a
nemzet boldogsága forog szőnyegen, felekezeti
szellemtől nem engedendik magukat elvezettetni
azon ösvényről, mellyet az igazság anyala eli-
bük jelelt; s hogy tisztelet, s bizalom jeleit,
mellyekkel nekik ezuttal adózott, viszonzni
fogják. — A két követ ur megyei határozat kö-
vetkeztében hivataláról lemondott, Sebestyén u-
gyan volt főügyész végképen, Zsoldos főjegyző
azon kikötéssel, hogy jövő tisztújításoz ismét
legyen joga főispán ur és a megye bizalmához
folyamodnia. A főügyési hely most üresen ha-
gyatott. Főjegyzővé nevezetett Rozsos István,
Iső aljegyzővé Markus Lajos, 2dik aljegyző-
vé Kun Sándor, tiszt. aljegyzőkké gr. Eszter-
házy Károly, és Késmarky József. — Fő-
ispánunk elment. — Gyűlésünk máj. 1én; majd
arról akkor. Isten velünk. — U. I. — Lehel-
len érintetlen hagynom azon jeles, érzékeny, és
szivható beszédet, mellyet Sebestyén Gábor ur
mondott, s mellyel a megyének elébbi hivatalát,
mellyet 23 évig viselt, fiatal fővel kezdett, most
ősz fűrtökkel adá vissza. A beszéd a mint jeles
volt, úgy roppant hatást szült.

Veszprémi levelező.

Mosonyból. M. Óvá r, april 8. Mo-
sony megye rendi főispáni elnöklet alatt f. hó
4kén tarták követválasztó közgyűlésüket, melly-
ben a k. királyi leirat fölolvastatása után köve-
tekké választattak fölkialtással Sötér Ferencz
első alispán; 95 szavazattal pedig 87 ellen Kró-
ner Lajos főjegyző Zichy Aladár gr. ellené-
ben. Ennek következtében az országgyűlés ide-
je alatt eként megürült e. alispáni hivatal Nagy
István másod alispánra, a másod alispáni pedig
Zichy Aladár grófra, és a főjegyzői Csep-
csányi Gábor főügyészre lön ideiglenesen ru-
háza. — Ezután választmány nevezetett ki az
orsz. gyűlési követutatisások rendbeszedésére, s
további tervezésére, melly választmány üléseinek
nyilvános tartatása meghatározatott. Apr. 5kén
a kidolgozott utasítási tervezetek tárgyalás alá ve-
tettek, minck e következő pontokban foglalt ha-
tározat lön eredménye: a) Először is a k. előadá-
sok vétessenek föl, miután ő Fölsege kegyétől
remélik, hogy a nemzet sérelmei orvoslatában ez
által esonkulást nem szenvedend. b) Nemzetiség
tekintetéből a fölterjesztett országos fölrat e rész-
ben hátramaradt pontjaira k. válasz sürgettessek,
s nyelvünk a részekben, a helytartósági jogok
sértetlenül hagyásával tökéletes diplomacai polcz-
ra emeltessék. c) Addig is míg az adókulcs igaz-
ságosabb kidolgozása létre jönne, megyei portaink
igen nagy számának leszállítása, s más czél-
szerűbb tervezet készítése sürgettessek. d) Orvo-
soltassék a só meghatározott árából keletkezett

sérelem. e) A közadó leebb szállítassék. f) Az 1836 21. és g) az 1840: 32. 33. t. cikkek cletbe léptetésén követ urak ügyekezzenek. h) A vallás tárgyában a 1840dik évi országos fölrásra k. királyi válasz kiadatása szorgalmaztassék. i) A vakok, siketnémák, s örültek számára közintézetek állítassanak. k) Az országgyűlési követ-szállások bére a nemesség által fizetessék. l) A képviseleti tablánál az eddig divatozott elővizsgálat mellett szerkesztett napló vitessék. m) Az előfogatok el ne törültsenek, hanem a népet nem terhelő intézkedések mellett föntartassanak. n) A katonai kicsapongások korlátoztassanak. o) Nemesi országos pénztár alapítassék. p) Ha el nem fogadtatnék a házi adó — mellynek ügyével egy igazságos adókulcs kidolgoztatása lenne egyszersmind egybe kapcsolandó — a pest-fiumei, pest-kolosvári, és pest-bécsi vasutak létre hozatala pártoltassék s a nemesi ajánlatok kivetési kulcsának czélszerűbb alkotása indítványoztassék. q) Az örökös tartományok és Magyarország közt fönlálló vámok szüntessenek meg. r) Töröltsenek el a különemű, és értékü apróbb ércpénzek is. s) A királyi városok átalakítási tervzetét kerületi választmány dolgozza ki, mi megyékkel mentül előbb közöltessék. t) A megyei szerkezet hiányai lehetőleg szüntessenek meg. u) A 200 ftnál fölebb rugó szóbeli kereketknél törvényes díjak határozottassanak. v) Az országgyűlési tanácskozási rend, és csend tekintetében rendelkezék a törvényhozás. w) A szepesi 16 város becikkiztetése pártoltassék. x) Törvény által határozottassék meg, hogy L. Bruck városa, minden, Mosony megyében fekvő birtoktól közadót fizessen. y) Indítványoztassék, hogy a szabad egyezés útján kötött legelő-elkülönzési és tagosítási örökös szerződések a törvényszék megvizsgálása után azonnal fogamatba vétessenek, s a fölebbvitel birtok kívüli legyen. z) A hiteltörvények körében kitünt hiányok egészítessenek ki. Az eddig elő nem fordult, vagy meg nem vitatott tárgyak iránt pótló utasítás fog adani. Végül előterjesztett a népnevelés, s különösen a magyar nyelv tanítására fölügyelettel megbizottak jelentései; s itt Pintér Miklós fölügyelő ur eredménydús nemes buzgalma hazafiai köszönetet és kitüntetést érdemel.

Pozsonyból, april 23. Folyó hó 20kára kitűzött megyei tisztválasztásunk a primási lovariskolában főispáni hónok elnöklete alatt reggeli 8 órakor csak nem 3000 köznemes jelenlétében kezdetett meg. Az első alispánságra kijelöltek közül Jankó Mihály másod alispán közfölkialtással elválasztott; mire az elnök úr figyelmeztette a RRket, hogy a mart. 6kán hozott megyei végzés, melly szerint minden tisztviselők titkos szavazat útján választandók, fön akarja tartani erejében, ha csak a RRek jelenleg erről másképp nem rendelkeznek; ezen nyilatkozat következtében hosszas zaj után a titkos szavazat eltörülte-tett, s a tisztválasztás folytattatott, mellynek eredményei következök. Első alispán: Jankó Mihály, másod: Petőcz György; e. főjegyző: Olgyay Titus, második: Bartal János; aljegyző: Bittó Kálmán; t. aljegyzők: Chehi Zsigmond, Sipeky Agoston, Zichy János gróf, Orosz László, Ambrus László, Nagy László, Konde Péter; pozsonyi járásban főbíró: Nagy János, miután Dóka László végképen leköszönt; albirák: Nagy Ignác középponti főbírói czimmal, Várady János; esküttek: Nagy Leopold középponti, Vítal Antal, Laurenty János, Szüllő György, Egyházy Bálint; fölső csallóközi járásban főbíró: Olgyay Miklós; albirák: Földes Boldizsár, Olgyay Lajos; esküttek: Nagy Pál, Gaál Vincez, Bittera János, Bittó Sebestyén; alsó csallóközi járásban főbíró: Wermes Vincze; albirák: Prileszky István, Ollé Ignác; esküttek: Deák Péter, Bittó Ferencz, Krasczenics Vendel, Szabó János; külső járásban főbíró Thebery Ferencz; albirák: Németh Sándor, Ábrahámfy János; esküttek; Szecsey József, Albusz Ambros, Petrovics Ignác, Timanóczy Ferencz; nagyszombati járásban főbíró: Buzinkay Ignác; albirák: Rudnyánszky Antal, Buzinkay Pál; esküttek: Szöllősy János, Molnár Zsigmond, Homoky János, Kis Agoston; hegyentúli járásban főbíró: Boldizsár Antal; albirák: Rainer András, Cserny

György; esküttek: Czintula János, Mateovics István, Tóth Albert, Klempa István; főadószedők: Földes Joakim első, Gaál János második; aladószedők: Német Károly, Frank István, Balogh Péter, Nagy Antal, Csefalvay Dániel, Gaál János; számvévő: Lieszkovszky Ignác; főügyészek: Bacsák Miklós hivataláról leköszönvén, helyébe Petőcz István választott, második főü.: Búrián István; alügyészek: Botló József első, Záborszky József második; t. alügyészek: Nagy János, Vítal Alajos, Sárkány Ferencz, Kis Károly, Bittó Alajos, Vermes Móríc, Nagy Leauder, Csiba Orbán, Gudics János, Bory Lőrincz, Kondé Kristóf, Prikkel Antal, Boldizsár István, ifj. Botló József, Petőcz Sándor, Szüllő Ágoston, Brogyányi Lénárd. A többi hivatalokban a tisztviselők megerősítettek.

Komáromból, april 19. Hármaz ünnepre ébreszté városunk lakosát april 19. reggelén a varfokon megdördült 18 ágyulövés, s tudunkra adá a nap bekövetkeztét, melly régtől tartotta fogva minden rangu s rendü polgáraink kebleit. Az ünnep színhelye bajnokvértől soha nem gözölgött, hódítót nem uralt honi szüvärunk vala; tárgyai pedig: fölséges királyunk születésének évnapja, a belvárban kül s bel csinnal épült új kápolnának, és b. Bakonyi n. gyalog soredzard harmadik zászlóalja ujonan nyert harclobogójának beszentelése. Varázserővel látszott e fényes katonai ünnepély hatni városunkra, mert — alig végződött a főtemplomban fölséges királyunk hosszú élete-, szerencsés kormányzásaért megyei, városi képviselők, és két rendbeli egyenruhás polgárság tisztelkedés mellett a sz. miseáldozat — a tarka vegyületben hullámzó sokaság vetelkedve törekedett az ünnep helyére vágysozját elotlandó; gyönyörű látvány volt különben is a változatosságon édesen merengő szemeknek a vár beludvara, hol a szép koszoru, melly teremeken és hosszú folyosókon keresztül szépeinkből fonódott, a csatak helyét felejteté velünk, s inkább virágos kert ölében, mintsem a harsztéren hittük lenni magunkat. Kilencz órakor fényes díszmenettel vonult a tiszt kar a várparancsnok palotájából az új kápolnába, hol föltiszt. Szemes György prépost kegy. kinevezett esztergomi kanonok ő nagys. végzé egész egyházi szertartással a kapolna beszentelését és legottan bemutató a tiszt kar buzgalmi között a zenészkar működése mellett a sz. áldozatot fejedelmünk s az ausztriai ház boldogságaért a mindenhatóknak. — Ezt követte a zászlószentelés. Volna tehetségem, hogy kellőleg festhetném az érzést, melly ezen harclobogónak szemléleténél hatotta meg a hazafikeblet! honi nyelv nemzetiségünk fölvirágzásának főkelleke az, mit a jelenkor igényel, s ezt nem csak a közhivatalokban, és törvényhatóságokban, hanem zászlókon is kívánja törvényesíteni, s ime! a kor kívánata itt tetteg előzve van; mert ő csász. magassága S o f i a főherczegnő mint zászlóanya gazdagon himezett ajándék-szalagán Maria jelképe után e lelkesítő nemzeti fölírás diszelg: „Vezérelj és győzz.“ Szegverésnél mindnyájunk szeméi a csatak terén a hon s király védelmében megöszült érdemdús bajnokok, az ezred Nesztoran s mélyen tisztelt tulajdonosán b. Bakonyi Imre ő excel. pihentek, örömkönyvek ragyogtak e tisztos ősz bajnok, és hazafi szemeiben, minők csak a tartozási adó teljes mértékbeni lefizetésének magasztos tudatából szivárganak föl; őt ezer foglalatosságban a tiszt kar számos hölgyeinkkel váltogatva követte. Diszesité továbbá az ünnepélyt n. tiszt. Sárkány János varbeli káplán ékes szónoklatával előadván a katonának harc, s béke idején szent kötelességét, és az ezred történeti adatokkal bebizonyított hőstetteivel csepegteté ezen kettős kötelesség szeretetét a példás figyelmi katonaság szivebe, lelkesítvén egyszersmind a vitézeket az ősz tulajdonosnak példájával hűségre, győzelemre, vagy — hős halálra. Ezután a megszentelt lobogót Musziager János őrnagy ur nemzeti, német és szlav buzditó beszédek közt nyújtotta át a száz két éven keresztül fönlálló, több véréngző csatakban magának hirt s nevet kivívott n. ezred harmadik számu zászlóaljának. Az ünnepélyt ő excel. b. Bakonyi magyar vendégszeretettel fűszerezett fényes táblája zárta be, hol hatvan egyházi, polgári,

s katonai vendég „eljen“ kiáltási között ürítettek poharak fölséges királyunk s az ausztriai ház boldogságaért. Felejtethetlenné teszi pedig e hármaz ünnepet azon felebarati áldozat, mellyet a tiszt kar e fényes alkalommal az emberiség oltárára volt kegyes szentelni; ugyanis 27 ft. 54 kr. p.p. tett le a plebania-hivatalban a házi szegényeknek kiosztandót: miért is fogadja a n. tiszt kar a szükölködő emberiség nevében a legforróbb halaközönetet.

Pestből. Ó-Buda, april 24. Ó császári királyi Fölsége ötvenedik születésnapja a helybeli izraelita-község részéről is igen méltányos módon ünnepeletett. Már az előestén 4 óra tájban elindulának a diszesen öltözött iskolai gyermekek kétszínü zászlókkal oktatóik vezérleése alatt az iskola udvarából a templom udvarába, hol bevárak és fogadák a község előjáróival a nagyontisztelendő papságot, a helybeli t. cz. uri hivatalnokokat, több katonai tiszteteket és tisztosb rendieket, és bekisérék a fényesen világosított, minden terében megtömött templomba. Egy rövid, de áhitatos és csöndes ima után kezdődött a valódi ünneplés rendes karénekekkel és soltarokkal, mellyek után a derek nyilv. oktató Braun Lé-pold ur velős és az ünnephez illő német beszédet tartá, mellyben a hallgatókat a vallásra, hazaszeretetre és egyetértésre serkenté és buzdítá, és mellyet ájtatos könyörgéssel az egész fölséges császári családért és minden karok-és rendekért, kik a szeretett haza javára munkálkodnak, valamint halaimával ő császári fönsége Ferencz Károly herczeg meggyógyulásaért végze be. Az előéneklo Wahrmann S. és az iskolai növendékek által rendesen és szépen énekelt népdal: „Isten tartsd meg s at.“ s 18 taraczk durrogása rekeszték be ez örömnapp ünneplését. Adja az ég ura, hogy ez örvendetes nap minden ausztriai alattvaló boldogságára még igen sokszor viszatérjen.

Szepesből. Késmark, apr. 19. Városunk lakossága ritka örömmel üle e napot. Urunk királyunk születésnapja már magában is képes hű jobbagyokban hálás kívánat-érzeteket gerjesztetni, s mennyivel inkább e jelen 1843. évi, melly a városok évrajzaiban, kitörölhetetlen betűkkel írva maradand, melly a városok történetében egy új korszaknak, új életnek kezdete leend. Ugyanis épen e nap érkezével érkezett ő Fölségének k. leirata is, mint válasz azon alázatos s bizodalmas fölírásra, melly e sz. k. város részéről a városok ügyében fölküldetett. E válasz, habár nem is egész terjedelmében, de nagy részben s elyben helyben hagyja a fölírásban fölterjesztett kérelmet, mert a most létező tanács-és választott polgársághoz még 25 polgári egyént az összes polgárság által mint képviselőket választatni rendel, kik a már már kezdendő országgyűlésre küldendő követre mint tanácsbeli tagok s választott polgárok fejenkint szavazandnak Ezen örvendezető válasz következtében a születési napot megelőző estén az egész város kivilá-gúttatott s a számtalan lámpákkal kiékesített tornyon a helybeli kath. egyházbeli zenekar hallatta magát. Más nap mint ő Föls. születésnapján az egész tanács, választott polgárság, iskolai ifjuság s sok mások jelenlétében a vénelküli áldozat mutattatott be ő Fölsége hosszú boldog életeért s háborithatlan országlásaért, mi alatt a taraczkok durrogásai hallattak, mellyek már koran reggel is az örvendetes nap keltét jelenték. Ezután az egész városi tanács s választott polgárság a curiára indult a választási módokról s rendszerül tanácskozandó. Követválasztás e sz. k. városban e hó 29én a nemes vármegye követeinek választása pedig maj. 2án történeudik. Az eredményről annak idejében.

Zágrábból. (A közgy. vége.) B) Elővé-tettek a Magyarországgal közös tárgyak, s határozatott: 1) A büntető törvénykönyv, mihelyt ez az e tárgyban kinevezett orsz. választmány által elkészítették, a mennyire az a hármaz ország szabadalmaival, nemzetiségével s bani törvényhatóságával nem ellenkezik, törvényvé alakítassék, s a hármaz ország követei legyenek rajta, hogy az őket érdeklő rész előbb az illető törvényhatóságokkal közöltessék. 2) Az ipart, kereskedést

Rövid közlés.

s az ezeknek lelkét a hitelt, előmozdítható javaslatokat, mint a vizek szabályozását, s vasutak készítését, kivált mellyek az adriai tengerrel hoznának kapcsolatba, a követek mindenkép pártolják. 3) Az 1811ki pénzügy-patens következtében a bank-czédulák által behozott pénzügyi zavar, mint a mostani hitel nélküliség forrása a kereskedőknek és kamatosoknak leginkább árt; a választmány utasításul véli adatni a követeknek, hogy azok e dolgot a sérelmek közé sorolva, a már e tárgyban hozott 16 pont szerinti orvoslást sürgezzék. 4) Eszék várost, azon okból, miszerint nem elég kereskedő városnak alkalmas, biztos helyen feküdnie, hanem kellő szabadsággal is kell bírnia, a szabad királyi városok sorába véli fölvételendőnek. 5) Károlyváros és Eszék külvárosaiban az áruhelyek tűzkármentesítése miatt szabad legyen kő-épületek emelhetése. 6) A kir. városok, mint 4ik néposztály követei, igazságos kívánatukban, t. i. a honi törvény szerint reájuk eső szavazatjogban, s városi tanács úgy mint a követek az összes birtokos polgárság által választhatassék, s ezek utasításának, nem különben, hogy a törvényes gazdasági ügyekben a gyűlések nyitott ajtóknál tartassanak, s hogy a városok a kamara fölsősége alól fölmentessenek — a hármass ország követei által szorgalmaztassék. 7) A hid- és úti vámok a kereskedést s leginkább a külhoni ócsó árukkal concurrentiát nehezítik, sőt lehetlenné teszik; legyenek rajta a követek, hogy ez akadályok tökélyesen elháríttassanak. 8) Már rég nyomónak találtott az „új utoni“ vámadó, ezt tehát iparkodjanak megváltásra hozni. 9) Az expropriációi törvény (1836: 25. cz.) minden közhasznúnak ismert építésekre kiterjesztessék. 10) A só magas ára főszérelmek közé soroltassék. 11) A kisebb sorsjátékok eltörlése, mellyeknek káros befolyása az alsó osztály mind anyagi mind szellemi jólétére, már a mult hongyülésen elismertett, újra sürgetessék. 12) Minthogy alkotmányi szabadságunk egyik legfőbb czikkje, hogy a magy. koronai nemesség csupán a honi törvényektől függjön, a követek teljes erővel ügyekedzenek kivinni, hogy a katonai határszéleken lakó m. szent koronai nemesség az osztriai hadi törvény alól fölmentessék, s a határos vármegyékhez kapcsolassék. 13) A sajtószabadság egy főemeltűje levén az alkotmányos szabadság kifejlésének, a követek ezt szorgalmazták, azonban, hogy korlátlanossággá ne fajulhasson, a sajtószabadságot őrző törvényeket iparkodjanak létesíteni. 14) Az ősiség megtartassék. 15) A megyei kisebb hivatalok — mint számvivői, pénztárnoki, levéltárnoki, alügyészi, aljegyzői — ezentúl nemtelenek által is viseltethessenek. 16) Az „agiles“ félnemesek tartozzanak a házipénztárba fizetni. 17) Minthogy a száz nemzet az osztrák birodalom, s különösen Magyarhon alapját teszi, s nem csak Szászországban de még Parisban is tót nyelvi tanszékék állitattak; hogy ne legyen Magyarhon mostohája szláv népének, iparkodjanak kivinni a követek, hogy a pesti egyetemen a tót nyelvre tanszék állitassék föl. 18) A jövő országgyűlési költségeket a nemesek — s a kiket a törvény illyekül elismer — mint önkényes áldozatot viseljék. 19) A megyei körlevelek által tett javallatok közül sok volt el nem vállalható, mint a róm. egyháztól elválás; a papi tizedtől erőszakos megmenekülés; a papi jószágok elkobozása s más czelokra fordítandása; a csekélyebb kir. praerogatívák megszüntetése; erővel vagy akarattal megváltása az urbéri tartozásoknak; a nemesség adóztatása; a magyar színházrai ismétli adózás szabadalmainknál fogva sem vállalható el. 20) A választmány javallata a czéhek eltörlése és Sziszek város k. várossá emelgetése iránt el nem fogadtatott.

C) A horvát ügyek különösen: 1) Körös város kérelme, a Szakmard- fele hagyománybéli grammatikalis iskola állitathatás végett, pártoltatik; 2) ugy szinte a már királyi és róm. pápai tekintély által megerősített modruschi káptalan abbeli kérelme is, hogy inartikuláltassék és a kellő tekintéllyel ruháztassék föl. 3) Zsoldos Ignácznak Veszprém vármegye által megküldött mezei rendőrségről könyve horvát nyelvre fordítatva, az olvasni tudó jobbágyok közt el fog osztatni.

Barshól. Követ-választásunk alkalmával temérdek sokasággal tödult be zászlók alatt a választást megelőző nap (april 19.) Aranyos-Márothra a köznemesség, kik közül feje soknak elhomályosodván, a lakosok éber fölügyelése daczára is éji kivilágítás pusztító fényével világosulának föl a tántorgók e szomorú, de igaz vallomásra: „biz az így történik, ha az embert szüntelen itatják.“ Két ház égett le a megyeház tőszomszédságában és ez gyakrabban történt már A. Maróthon; mióta t. i. a becsődítés lábra kapott. A lakosok mindig rettegnek azon naptól, mellyen illy nemzeti ünnepeyre a tek. KK. és RR. boldogságukat eszközlendők összejönek.

KÜLFÖLDI NAPLÓ.

Szerbia. — A török határokról, april 10. Belgrádi tudósítások szerint valamint Kiamil basa, ugy a szerb kormány a legnagyobb nyugtalanságban volt. Bizonytalan hírek keringtek egy messze terjedt nagy lázadás kitörése felől, mellynek középpontja Sabác lett volna; több egyént elfogtak már, és igen kemény rendszabásokat alkotának; a lázadás czélja az öreg Obrenovic Milos hg trónrai juttatása.

Spanyelország. — Madrid, april 5. Don Francisco infant választásának megerősítése igen kétséges; miután nem csak az ayauchok, hanem a progressista-töredék is, mellynek vezérei Cortina és Olozaga urak, ellene akarnak szegülni. Azonban a választótörvény szavai világosan a herceg mellett szólnak. A kormánylapok mélyen hallgatnak e kérdés fölött, szerintük minden királyi herceg született tanácsnok, s a felső kamarában szava és ülése van. Ugy látszik, a meghatalmazó levelek kutatása, sok időrabló vitákra fog a cortesekben alkalmul szolgálni. — Azon — a német lapokban is közölt — hír, miszerint ő kath. fölsége gyámja, Don Francisco infantot és családját főséges rokonuk látogatásától eltöltötte, egészen alaptalan. Az infant a regensnél is tette látogatását, mielőtt ez őt megérkezte után azonnal a madridi tábornokszázados által üdvözeltette.

Madrid, april 8. Még több napok mulhatnak el, míg a cortes bevégezze képzi magát. A küldöttek többsége még Madridba sem ért. Szokatlan feszültséggel várják a tanácskozások kezdetét, hogy megtudhassák, a nemzet e törvényhozóitól milly remény mosolyg az üldözött hon felé. Azonban aligha nem csalódás lesz gyümölcse tünde reményüknek. — Az april 11. ülésben az ellenzék új győzelmet vívott ki, a tegnapi szavazat által a törvényhozó választmányból kizárt Luján ur helyébe Madon ur, befolyásdús ellenzéki tag 119 közül 97 szóval választott, s a szinte tegnap kiesett Domenech helyébe Roda ellenzéki tag léptettetett. D. Francisco infant mind a két izben a kormány ellen szavazott.

Francziaország. — Paris, april 14. Kik azt hívték, hogy Angol- és Francziaország — az orosz hatalom fegyveres közbe lépése lehetőségét a szerb kérdést s azon következményeket, mellyek ehez szükségkép kapcsolvák, illetőleg — egykedvűleg tekintendi; azok igen csatlakoztak. Miután egy más nagy hatalom is magát az orosz követelésekhez csatolá, annál inkább átlátták a franczia és angol cabinetek az egymáshoz csatlakozás szükségét, s ép ezért, kivált utóbbi időkben, nem csekély megelőző figyelemmel közlitének egymáshoz. Anglia az éjszak fegyveres közbelépése esetére rég megállapítá határozatát; tekintsük a nagy mozgalmakat kikötői s hajógyáraiban, ezek állitásunkat eléggé igazolják; innen vonakodó állólépései azon követnek, ki máskor Konstantinápolyban udvarának akaratát olly gyorsan és erőlesen kijelelni megszoká. Mi Francziaországot illeti; itt nagy előkészületek történek három táborhelyre, mellyek közül a két nagyobb Lyon és Grenoble, Marseille, és Toulon közt fog létre jőni, olly bizonyítmányok, mellyeknek czéljuk előbb csak a csapatokra mutatni, mellyekről a rendelkezés minden pillanatban minden czelra készen áll.

Paris, april 17. Nehány nap óta bizonyos mozgalom uralkodott a cabinetben a keleti ügyek

fölkött: Bourqueney urhoz új utasításokat küldöttek, mellyekben megparancsoltatik: hogy mindenben Anglia és Austria követivel értekezék, és semmi rendszabályokhoz ne nyuljon e két diplomata megegyezése nélkül. Félik, nehogy Orosz- és Törökország közt hivatalos szakadásra jöjjön a dolog, s akkor Francziaország mint 1840ben isolálva maradjon.

N.-Britannia. — A chartisták vezérei közt több elmedús férfiak találkoznak, s ezek közé nem csak O'Connor Feargust, — ki most valósággal a nottinghami parlamentülést viv — lehet méltán számitani, hanem Cooper is. Ez utóbbi mart. 31 több vádlottakkal együtt a staffordi eskütszék előtt állott, s védelmét önmaga mintegy 10 óráig tartó művészi beszédben adta elő. Megjegyzésre méltó azon mély szakadás, melly a chartisták, és gabona törvény-ellenesek, vagy más szavakkal a szabad elvűek és középosztály közt uralkodik, s melly most ujabbán föltárta mérges kebelét; Cooper több okszerei közt azt is előhozta: hogy ha ő, és társai ártatlan chartisták, kik csak békét és rendet akarnak, elítéltetnek, hogyan maradhat akkor Cobden a gabona törvény-elleni körlevél kibocsátója büntetlenül? — Azonban a vádlott ártatlanság bizonyítványait a koronaügyvéd nem találta elégségeseknek s kérdezé: avagy törvény és rend iranti tiszteletet nyilvánít-e az, midőn egy chartista olvasó — mint azt Cooper tevé — egy olly ingerült környékben, mint a Pottier ek a mult nyáron valának, a bibliának azon szövegéről szónokol: „Az ur az ítélőszékbe ment.“ Főleg, — jegyzé meg a jogtudós — midőn alig lehet borzasztóbb izgatási eszközt használni, mint visszas alkalmazását az ó testamentom egyes kikapott helyeinek.

London, april 4. O'Connell hatályosan üzi repeal-izgatásait; s hogy az angol parlamentben párjával együtt meg nem jelen, bizonyítja, mikint az angol parlamentről többé tudni sem akar; s mivel ir választói e fölött mélyen hallgatnak, bizonyítja, hogy vele ugyanazon véleményűek.

London, mart. 31. Az inség nagy, ebben megegyezik az egész világ. Ha hozzá hirtelen segély nem járul, Angliát a legnagyobb veszély fenyegeti. Ezt sem tagadja senki. De hogyan kell segíteni? Itt megválnak a nézetek. Sokan hiszik: biblia, és iskolatanító mindent kisegít, s mivel ez ellen a többségnek nincs kifogása, talán a kamarák jóvá hagyását is megnyerendű. Igen, de a nép éhezik, és mivel biblia és iskola kenyeret nem adnak, más segedelemre van szükség. És így a kézművesek szabad gabonakereskedést, a tőpénzesek gyarmatalapítást és kivándorlást, a birtokosok pedig — egyesek — a mivelletlen föld szegények közt fölosztását — mindenik saját érdekükből — javallják. Mi lesz mindezekből? mindenik párt — saját érdekéből — ellene a másik párt nézetinek; a kézműves hallani sem akar a tőpénzes és földbirtokos terveiről; s ezek viszont egész erővel küzdenek a kézműves vágya ellen. Mit ők akarnak, csak különérdek, s mit nem akarnak, szinte az ország más pártjainak különérdeke. S mivel egyik érdek a másikat le nem győzheti, oka, hogy semmi sem történhetik — és a nyomor nő. Nálunk politicalai pártok nincsenek, csak érdekek, és ebben rejlik szerencsétlenségünk. Toryk és whigek különböző nézeteknek hódoltak; míg pártok voltak, addig tettek, és beszéltek az egésznek érdekében. Ma nincsenek politicalai pártjaink, ma csak gyár-, tőpénz- és földbirtok letezik, s ott, hol csak érdekek maradnak fön, kezdődik a zürzavar.

London, apr. 10. Buller Károly Lieskeard részéről whig tag, rangjára ügyvéd, általában, mint az alsóház legelmedúsabb tagja ismertetik; Durham lord Canada felőti művészi előadását is ő szerkeszté, s most apr. 6án indítványa — egy nagyobbserű gyarmatrendszer — támogatására emelt beszédét a Spectator az ülés beszédének nevezi. Tisztán, és áthatólag rajzoló beszédben. Anglia sajátságos helyzetét, a jelen nyomor állapotját, a dolgozóosztály túlnépesülését, s mikint mindezek hirtelen gyógyszert áhitának. „Az inség forrását“ — ugymond — „a túltermesztésben akarok keresni, holott e túltermesztés csak átvonuló jelenet, melly inkább a nyomor hatásaul, mint okaul tekinthető. A

nyomor állandó oka Angliában a tőpénzek, és munka egybe halmazása, a föld aránylagos terjedelme nélkül, melyre ez erők fordíthatnának. A természethez illő hatáskör hiánya kalandoros szédelő vállalkozásokra csábítja a tőpénzeseket, melyeknek bal következménye újra nehezíti a nyomor állapotját. De a munka alkalmazása még sokkal nagyobb nehézséggel küzd, mind a tőpénzkiadás. Csaknem minden szabadabb kereset-ágazatban túlságos a csőd, s oly művelt férfiak keresik az illy foglalkozásokat, kiket az előtt kevélységük illyesektől visszariasztott. A műipar osztálynepei közt szintén hason nyomás, hason szorongás csak nem elfojtja a lehetet, s a szegényeket a gyárkörnyékekben oly munkák föl-vállalására látjuk kényszerülve, melyek nemcsak egészségüket, hanem, — mint például a közsén-bányákban dolgozó alakja — még erkölcsüket is, már gyöngye virágokban reménytelenül eltör-ják s a t. „Nézzük“ — így szól ismét tovább — „nézzük a különbséget Amerika és Anglia gyármunkásai között — a lowelli gyármun-kás leány még zongorát is szerez magának rész-vényekre, melynek hangja mellett fáradalmi után ollykor elandalodik — s tekintsük a remény-kopár nyomort Anglia sok helyein, hol még csak a takarékpénztárba sem jut fillérük, mellyel el-nyomorodott korokban magukat táplálhassák, s családostól együtt mint kényszerült terhek a sze-gények pénztárának jutnak örökségül.“ Ezek után mutogatja a szónok, a gyarmatok hasznos-ságát, fölhozza például a régi görögöket, phoeni-cziaikat s a t. s állítja, mikint maga az ó testam-entum már erre példát mutat; avagy nem elég jellemzők-e Abraham szavai Lothoz, midőn mon-da: „Kedves, ne engedd hogy czivódás legyen köztem, és közötted, valamint szolgálaim és szolgáid közt; mert mi vérek vagyunk. — Nem áll szabadon minden föld előtted? kedves, válj lőlem el. — Ha te balra akarsz, én jobbra megyek, vagy ha te jobbra, én balra fordulok s a t.“ Az ülés még be nem fejeztetett.

Az apr. 10ki fölsőházi rövid ülésben Beau-mont lord jelentette, miként húsvét után azonnal a szerb viszonyokat hozandja szőnyegre.

Olaszország. — Roma, april 12. Pápa ő szentsége kijelenté, miszerint élte utolsó leheleteig ellene fog mondani minden erejéből Oroszország tényeinek.

Palermo, mart. 28. Nehány napja már hogy a rendőrség Palermo lakói közül több mint száz egyént elfogott; némelyek azt mondják, hogy valami messze terjedt összeesküvést fűdő zének föl, mások pedig az elfogottakat egy nagy tolvajtársaság tagjának tartják, kik az itteni kereskedőktől eltolvajlott kelméket földolgozni, és a provincialis városokban eladni szándékoznak.

Szilezia. — Felső Szileziából a vas árának leszállásából eredt gyári munkátlanság felől szomorú hírek érkeznek. A kenyér nélküli gyári munkások ezereknél többet össze és tolvaj-s rablóbandákra oszlanak; — milly káros követke-zései vannak a munkátlanságnak és éhségnek, láthatni ezekből! A rendőrségnek dolgot adnak e zavargások.

Oroszország. — A lengyel határokról, april 9. A szerb dolgokról tudósítások itt különösen hangzanak. Miklós császár nem tud és nem fog engedni, mert nem annyira a letett szerb hg személye, mint kötések által megerősített védhatalmának biztosítása érdeklik őt egyedül. És ha föl nem zavartatik a béke, azt Europa egyedül az ausztriai cabinet békére hajló politikájának köszönhetendi, melly a vitát kiegyenlíteni törekszik, bár szláv alattvalói igen ohajtanak a harcot, mellyben Törökország bizonyosan bukni fog, miután Oroszország nemcsak tulajdon túlnyomóságára, de még Persiának délkeleti részéből nevezetes segítségre is számolhat. A Duna melletti orosz hadsereg 80,000 emberre számítatik, azonban orosz módra e szám 50,000-re le is szállíthatik, de még akkor is nevezetes erő marad, mert tudva van, milly sebességgel lehet a Dnieper folyótól katonákat szállítani.

Törökország. — A török határokról, april 10. Ép most érkeztek rendkívüli úton azon tudósítások, hogy az orosz futár, kit Konstantinápolyba régen várnak, a szerb dolgokra néz-

ve Sz. Pétervárott kiadott ultimátummal őén meg-érkezett, s Reis-Effendivel tüstént közle-kedésbe lépett. Sarim megígérte, hogy a dol-got mindjárt a szultan elébe terjesztendi, de e közben sir Strafford Canning Butenieff urnak kijelenté, hogy nem lévén edologban uta-sításai, Oroszország e lépésére nézve nem nyilatkozhatik, valamint Bourquene y ur is e do-logbani részvételéről lemondott, azon okból, mi-vel Franciaországnak nem áll érdekében, hogy magát a szerb kérdésbe tettelesen bele tudja; — illy körülmények közt attól tartottak Kon-stantinápolyban, hogy a porta a Szerbiára nézve választott utat el nem hagyandja, s az orosz követ már régebben kapott utasításai követke-zésben a török fővárosból visszahuzandja magát Bujukdere városába; mindazonáltal jeles diplo-matak azt hiszik, hogy a porta engedend, s ügyekezni fog a Szerbiában tett ballépéseket helyrehozni.

LAPVIZSGA.

Jelenkor (f. e. 33dik sz.) Gróf Szechényi István bevégzi „Vieux temps“ fölratu közlését. Szerinte azon elv iránt, hogy a magyar-ság emelkedjek és lehetőleg terjeszkedjék, mindnyájan tisztában vagyunk; ámde eszközölheti-e vagy sem annak életbe léptetését és szilárdítását azon modor, mellyel — mint czélhoz nem veze-tővel — a magyar újabb időkben föl hagyott, mellyet azonban a P. H. szövetségesei legközelebb mely bölcsen (?) fölmelegítene? ez egészen más kérdés. A nemes gróf s minden józanok nézete szerint superioritás, érdek- megismertetés, per-svasio és méltányosság által lehet vérünknek leg-inkább használhatni; ellenben az erőtető, vagy is a pesti hírlapi párt inkább rideg jogfelfogtatás, ijesztgetés és bizonyos fölfuvalkodott d a c z által gondol imponálhatni és sikert arathatni. A nemes gróf föl akarja nyitni a sebet — mint például az utolsó academiái beszéd alkalmával — hogy abból szabadon kifolyhasson a sorvasztó mirigy, mert máskép lehetetlen a gyökeres gyógyulás; ellenben a tónust adni s a divatot elhatározni akaró roha-nó párt a tökéletes gyógyulást az által véli esz-közölhetőnek, ha a sebet behegeszti, azaz: mindenkit néma hallgatásra bilincsel, vagy ha ezt nem képes eszközölni, akkor magasztos indigna-tiójában kész az ellenható részeket, p. o. Hor-vátországot mal á propos amputálni. Nincs ugyan természetesb, mint azon általános hajlam, melly szerint még most is legtöbb magyar az eröte-tési és lelkesedési modorhoz ragaszkodik: mert hisz e modorral nemesak hazát szerzettünk, de nem egy izben veszélyezett alkotmányos létün-ket is jobbadán ezzel mentettük meg. Amde most, midőn egyes népek s nemzetek sorsa fölött nem az erőtetés vagy erőködés, hanem status-szö-velkezések, nem a provincialis lelkesedés, hanem a komoly diplomatia határoz, a körülmények an-nyira megváltoztak, miszerint alkotmányt és nem-zetiséget erőtetés által terjeszteni, vagy csak megmenteni is többé lehetetlen. Mellyik tehát a helyes modor? „Becsüljük meg mindenek előtt az „ember“ — ugymond a nem kevésbé bölcs mint igazságos gróf — „mert ez a lehető legjobb modor, és legyünk meggyőződve, hogy ezzel, vagy a rohanók szójárása szerint: ezen spe-cialitással sokkal czélszerűbben s ekkép va-lóban jó sikerrel mozdítjuk elő vérünk ügyét mind nemzetiség mind alkotmány tekintetében, mintha a Pesti Hírlapnak et Co modora s francia és uj-teutonai, már ott is jobbadán kicsapott és ide alkalmazott recipéji szerint, méltatlanul dögö-nyöznék minden vért, hogy magyarrá váljunk, és szüntelenül korbácsolnánk minden magasban állót, mikép kedvező hangulatban ringattassék a mostohább születésűek iránt.“ Ugyan e czikk-ben a nemes gróf azokat, kik mindig szemé-re vetik, hogy csak általánosságokban ka-landoz, és soha specialitásokra nem bocsátkozik czáfolólag, alaposan mutogatja, mikép olly babeli zavarok között, mellyeket a P. H. szegény hazánkban okozott, mindaddig, míg az általa garabonczilag fölidézett bős nemileg le nem csillapodik, s baklövésai — ha lehet — tisztába nem hozattatnak, az adó, közlekedések, városok rendezése s több efféle fontos életkérdé-

sek tárgyában, sikerrel, vagy csak a siker némi reményével is valamit írni, vagy tenni teljes le-hetetlenség. Im ismét az ügyes tapintatu status-férü, ki az idővel s erővel — hogy azt midőn lehet és kell, czélirányosan használhassa — gaz-dalkodni szokott; ő soha sem kérkedik azzal, hogy „az idő lüktető-erét“ tapogattja, s azt még is tökéletesen ismeri, nem úgy mint azon egy némelyek, kik azt szarvasbőr-keztüvel tapo-gatják, s még is magukat Dulcamarakint minden-félő ügyes — sőt egyedül ügyes — orvosoknak hir-detik s hirdetik, pedig köztünk legyen mondva, az orvosi tudományt csak annyiban ismerik, hogy a főfájást labelvágással orvosolják. — Azonban, hogy a hírlapi apródok és kávéházi cortések forró kivánságának — minthogy olly igen nagy appetitussal vannak a specialitások iránt — némileg megfeleljen, más részről pedig a Vieuxtemps-féle kalandok jövődben gátlottassa-nak, a nemes gróf egy ujdonan uj, de üdvös, sőt szükséges indítványt lép föl (melly azonban az említett uracsoknak, mivel a hírlapi ifju orias megzabolázását tárgyalja, alig leend iz-lésükre): azt indítványozza t. i. hogy a legköze-lebbi országgyűlés alkalmával iparkodjunk egy olly szigorú fővárosi rendőrséget létre hozni, melly a békeszerető s magadolga után járó városi lakost a rendbontók viszketegei ellen megóvja, és kü-lönbőség nélkül nyakon ragadjon és egyiránt hűsre fektessen minden garázdalkodót, a nemtelen ne-mest szintugy, mint a tán nemesebb nem nemes. Különösen figyelemre méltók a közbe szőtt hatal-mas incisumok, mellyek a P. H. szerkesztőjét és pártját kegyetlenül de igazságosan sujtják. Illye-nek e szavak: „alig van példa, hogy néhány egyed olly pajzán viszketegeggel, olly meggondo-latlan felszínességgel s olly türehtlen göggel egy egész közálladalom béketürését próbára tette vol-na, mint a miként próbára tevé minden jobb ma-gyar béketürését az utolsó két év leforgása alatt néhány szövetségesivel a Pesti Hírlap szerkesz-tője.“ Illyen annak kimutatása is, hogy a Pesti Hírlapnak a közvéleményre tett hivatkozásai, csakugyan nem egyebek, mint popancz ijesz-tetések, sicut figura docet az adó ügyében. sat.

Világ (f. e. 33. sz.) „A Pesti Hírlap legújabb indítványa“ fölrat alatt eleven színekkel fűsti az intelligentiának külerő által történt elnyomatását, ép most midőn hazánk java a legértelmesebbek munkalását annyira kíváná, midőn a szomorú körjeleneteket látjuk, hivé az értekező, hogy a P. H., melly — köztünk le-gyen mondva — innocentior Metello s minden vérfoltokat, mellyeket igazságtalanságtól, büntelen kezeiről lemosni törekszik, szívlázító s értelemkábító kezelésétől eláll, és miután eleget beszélt két év alatt az érzelmeknek, valahára észből az észnek is jut valami, és a nemzetbe-tegséget, melly mütételei által keletkezett, ter-jedett és dul, megorvosolni segitendi, s az elteve-lyitetteket a haladás pályájára visszavezetendi; de a P. H., mellynek — megint köztünk legyen mondva — hangja naponkint gögösebb, fölfuval-kodottabb, mindent kivéve, saját érdekeit, meg-vetéssel tapodó — mind ezekkel nem gondol és 240. sz. egy megdöbbenő vezércikket nyújt. A vezércikkben kifeledé — mond az író — a P. H. az okozat okát kijelelni, mi tájékozásra szolgálantott. Helyesen mondatk, hogy az al-kotmányos jogelvezet egyeniségekhez léven köve a magyar municipalitás is ezen egyének heteroge-neitásánál fogva különbözik, miből természetesen — mint nálunk nevezik — a liberalismus és alkotmányos oppositionnak kell fejtekezni, az utó-bi mindenkor kész vala, mint legközelebb mult országgy. tanusitá, az önkény és engedményezé-sekre, de soha az erőszakoltakra, minőket a P. H. az alkotmány épületének rombolására democratiai idealismusával a nemzetre rátolni törekszik, nem kímélő, mindent letapodó dictatori, s haza ügyeit kényeszerint hanyó vető hangon, mintha e hon az ő kényére lenne bizva, s lakosai, kik alkot-mányukhoz s szabadalmaikhoz most inkább, ha itt ott a korszellemmel meg nem egyeznek is, egyedül igaztatói miatt ragaszkodnak makacs szilárdssággal, parancsainak kénytelenek lennének engedelmeskedni. A lángot föllöbbantva látván a

P.H. és sejtven, milly veszélyes kor küszöbén állunk, most ő, ki törvényeket bonta, törvényekhez folyamodik orvoslatot szerzendő; tovább népképviselést indítványoz, minel, mostani helyzetünket tekintve, mikor ekkép mutatkozik mint tapasztaljuk a nép jelleme, aligha lehet szerencsétlenebb eszme, mert azon tömegben, melly jelenleg az életkérdések körül határoz, oly vágyakat költ, mellyeket ő nem teljesíthet, s most teljesíteni nem csak kábaság, hanem nemzet-gyilkolás lenne, s a jajsztót, mellyet a kunyhóktól kezdve a palotákig fölrezzente, hazaszerte hangozni hallanak: — ezen indítvány egy új vörös vagy inkább véres fonál kezdete, mellyet a P.H. soha sem fog legombolyítani, s nem esoda, ha tömredék indítványai közepette, állásvesztetten ide s tova kapkod, s mint a vízben fuldoló minden szalmaszában mentő gerendát lát, és e mellett szivresztő hangon kiáltozza a szív embere: mi ártatlanok vagyunk, mi becsületek vagyunk, mi nem ingereljük a nyers erőt, mintha a népképviselési eszme már maga nem lenne a legszerencsétlenebb, legszomorúbb eredményű ingerlés, bujtogatás. — Továbbá a cikkben egyedül a P.H. tulajdonítják jelenünk szomorú állása, mit hisszük és föl is tesszük a P.H. szerk. maga is megvall esündesebb és higgadtabb óráiban önmagának; de őt a közelgés, és ámitások ragadták el, mert mindenkiben, ki neki tömjénez és lapjára előfizet, elvarátot lát; de lesz idő, midőn esalodásából magához térend, és átlálandja, hogy hínaron akart építeni. Óvást tesz végre a Világ, hogy a conservativeket a bieskás, olmos botos, pisztolyos hősekkel ne ugyanazonítsa, mikép ez a P.H. költészi mámorában könnyen eszébe juthatna, mikép már meg is kísérté. Mi az ugyanazonítást megfordítjuk és e tiszteletet nem irigyeljük a P.H. és illy diadalmi koszorúkat bátran sorozhat a többihez. Mi ezen óvást fölöslegesnek

tartjuk, — tudja, jól tudja a haza mit kelljen valónak, mit a P.H. költeményeinek tulajdonítani, de a P.H. azt hiszi, ha benneteket bekormozlak, én fejez maradok; tudja azt a P.H. és tudja a haza, hogy nem volt lap, melly az adó ellen nyilatkozott volna, s ennek korszerűségét minden párt hirdette, csak azzal a különbséggel, hogy midőn a P.H. az ideálok tarka országában hadonázott, akkor a többiek és ezek között a Nemzeti Ujság a földön anyagi embereknek szól, kívánt és követelt biztosítást, gyakorlat és nem teoriak mellett vivott; a P.H. gyanúsításai pedig nem egyebek mint maga mentegetései, mellyeket indirect tálal a publicum elébe, mert fájlatja, hogy ez nem tánczol úgy mint ő füttyül, és rösteli, hogy fölczifrázott kiszámításai megbukásánál tanulja ismerni, hogy nem mind élet az mit a P.H. kisujtásoz, hogy az élet próbaköven a theoria hajótörést szenved, és szónoklatairól elmondja: „nesze semmi fogd meg jól.“

Pesti Hírlap (242ik sz.) „Kórság és gyógyszer“ című vezércikke kíméletlenül támadja meg a fontolva haladás organumait, s a fontolva haladókát, anathemat kiált reájok, nekik tulajdonítván a korkérdéseknek a nyers tömeg általi gyászos megbukását. Ez életkérdés a fontolva haladás organumaira nézve; azért is jónak láttuk e fölül köv. számainkban bővebben értekezni, mintsem Lapvizsgánk szűk köre engedné. — Ugyan e számban Andrássy Károly gr. bunkocraia fölötti jeles értekezése is foglaltatik, mellyről szinte bővebben szólandunk főnebb nevezett értekezésünkben.

TÁRSALGÁSI TEREM.

Ikervárosi hírnök. Az emberek, kik bennünket Magyarországon, gyakran igen czifra czimzetekkel fölruházottan, külföldről meglátogat-

nak, s kiknek ezért, noha a dolgot pénzünkkel is eléggé megfizetjük, mindig készek vagyunk köszönettel is adózni, mit némely nagybecsű látványok, előadások olykor valóban megérdemelnek, — ez emberek olykor nagyon is furesa dolgokat követnek el. Láttunk már terjedelmes nemzeti lobogókat németül hirdetett mutatóványokra, láttunk különféle hirdetéseket különféle tárgyak fölül az olly édesen esalगतó szólásforma kíséretében: „mindent a nemzetért!“ de a halának szebb nemét, mellyel külföldi irántunk viseltetnék, még nem láttuk, mint minőt Sturm opticus és mechanikus tüntetett ki; ő tudniillik a czedulán, mellyen utósó napfele szesz-nagyítóvali előadását hirdeté, teremtette honunkba a „tudományok magyar királyi társulatát“ is, mellynek magát azonnal tagjaul hirdette czedulája német részén. A jószívűséget nagyon köszönjük; de mi illy társulatról mit sem tudunk, mert az eddiglen nagyon is magán-teremtett tudományi társulatot illy magas polczra még semmi királyi kegy nem emelte. De még azt is tudjuk ezenfölül, hogy a kiknek kezén efféle hirdetések vizsgálása által-megy, azoknak legalább tudniok kellene, milly-nemű társaságok vannak országunkban, s efféle rögtönzött társulat-teremtést tán nincs is egészen helyén megergedniök; mert lám, oda, hogy társulatunk minél több legyen, és pedig magyar is királyi is, oda mindnyájunk részéről pénz és ismét pénz kívántatik; adózni pedig az ördög sem szeret, ezt bizonyosnak tartják Dunán innen és Dunán túl — Nifont de Barke ur jeles műkép-csarnokával, mellyet az erdélyi „Mult és Jelen“ 1842. és 1843ik évi több számai méltó dicsérettel emlitének, utban van fővárosunk felé. Nifont de Barke ur jeles képesarnoka „üveg nélkül“ olly híven utánozza a természetet, mintha az ember valót látna maga előtt. Figyelmeztetjük e műélvezetre a művészet barátit.

H I R D E T Ő.

Csöd-hirdetés.

Az andrásfalvai elemi iskolában megürült tanítói székre, mellyel évenként 200 pforint rendes fizetés jár, ide nem érve a helybeli hasznokat, f. évi maj. 31ére csöd hirdettetik. — Az e tanszékre folyamodók alólrott nál a nevezett napig íráslag jelenthetik magukat, s folyamodványaikban koruk, állapotjuk, vallásuk, tanulmányaik s más ismereteik, de kivált a magyar és német nyelvbéli jártasságuk emlitessenek meg, bizonyítassék be tanítói képességük, eddigi alkalmaztatásuk s erkölcsösségük, ha nyilvános hivatalban állnának, illető fölsőbbségüktől hiteles és közvetlen bizonyítványok által. — Bronics kápt. prépost. — A lemergi diák szert metrop. consistoriumból. — Lemberg, mart. 4én 1843. — Frank titoknok.

Litteraturai hirdetmény.

Fölséges királyunk kegyelmes intézvénye szerint a hittudományok tanítói is fölszólítottak: valljen lehetne-e, és minő tudományokat lehetne magyar nyelven előadni? Én e kérdésre tettel válaszolni legezelszerűbbnek gondolám, s az általam rendszeren előterjesztetni szokott tanulmányok egyikét t. i. a *római ker. kath. egyházi jogtant* magyar nyelven kiadni eltökélem magamat. Jelenleg tehát tudathatom a t. cz. közönséggel, hogy e munkám már sajtó alá boesátatott. Az egész 33—35 ivre terjedő, esinos gépvelin papirosos nyoma-

tott munkának előfizetési ára 2 for. 40 kr. ezüst pénzben. Megkapható lesz f. évi pesti Leopold vásárkor.

Az egyházmegyei t. cz. titoknok urak teljes tisztelettel kéretnek az illető megyékbeni előfizető urak névsorának f. évi october hónap vége felé az alólirtozi megküldése iránt. A tizedik példánnyal ingyen szolgál. Költ Veszpremben, apr. 21kén 1843. Udvardy Ignác z theologia-tanár és tanító.

Kilián és társánál Pesten

a vaczi-utczában, Parkfrieder-házban, épen most jelent meg és kapható:

A diszes társalkodó

vagy is:

világra termett ember.

Igen hasznos és szükséges kézi-könyv minden neműek és rangok számára, magában foglaló: *az illedelem és udvariasság, minden alkalmas és viszonyokhoz mért szabályait; továbbá minden társasági játékot, énekeket, szavatalásra való költeményeket, emlékkönyvbe való verseket, talányokat, virágnyelvet, a színek jelentését stb.*

Árét. 1843. borítékba füzve 40kr.

Tartalom. A test szépsége. — A test állása, tartása és mozgása. — Az arcvonás és ábrázat kiképzése. — A beszéd és hang kiképzése. — Az udvariasság és nyájasság. — Bók.

— Szilárdság. — Ruházat. — Szobabutorozás. — Magaviseleti szabály a reggelinél. — Magaviselet az asztalnál. — Magaviselet a társaságban. — Ének és táncz. — A finom magaviselet törvényei látogatáskor. — Magaviselet az előkelőkkel és nagyokkal való társalkodásban. — Az udvariasság szabályai a szép nemmel való társalkodásban. — Mivelt nők visellete társaságokban. — A társasági beszéd beése és annak fökellekei. — Néhány különös szabály mind a két nem számára a társas élet különféle viszonyaiban. — Társasági mulattató játékok. — Versek és dalok. — Virágnyelv. — Színek nyelve vagy a színek jelképes jelentése. — Emlékkönyvbe való.

Csöd-hirdetés.

Az istenségi elemi iskolában megürült tanítói székre, mellyel évenként 200 pforint rendes fizetés jár, ide nem érve a helybeli hasznokat, f. évi majus 31kére csöd hirdettetik. — Az e tanító-székre folyamodók alólrott nál a nevezett napig íráslag jelenthetik magukat, s folyamodványaikban koruk, állapotjuk, vallásuk, tanulmányaik, s más ismereteik, de kivált a magyar és német nyelv tudása emlitessenek meg, bizonyítassék be tanítói képességük, eddigi alkalmaztatásuk s erkölcsösségük, ha nyilvános hivatalban állnának, illető fölsőbbségüktől hiteles és közvetlen bizonyítványok által. — Bronics kápt. prépost. — A lemergi diák szert metrop. consistoriumból. — Lemberg, mart. 4én 1843. — Frank titoknok.

Gabonaár váltógarasokban.

	Tiszt. buz.	Kétszeres	Rozs	Árpa	Zab	Kukericza	Köles
Pesten, april. 28. (pest. m.)	120—140	100—108	55—90	70—74	60—63	96 — —	— — —
Pozsonyban, „ 25. (pozs. m.)	98—110	— — —	80—84	65—68	44—47	85 — —	— — —
Sopronyban, „ 21. „	100—123	— — —	82—92	76—82	49—53	76 — 82	— — —
Nagyszombat, „ 21. „	94—102	— — —	71—74	60—64	42—48	— — —	— — —
Győrött, „ 22. „	80—90	— — —	68—72	48—52	40—43	54 — 60	— — —
Baján, „ 22. „	63—71	— — —	50 — —	33 — —	29—30	40 — —	— — —
Beszterezeb., „ 22. „	95—108	— — —	60—68	50—60	36—43	70 — —	— — —
Szegeden, „ 15. „	65 — —	60 — —	— — —	35 — —	36 — —	40 — —	— — —

Pénzkelet: Bécs, april 26án 1843.

	peng. pénz.
5 petes stat. kötelez.	109 ¹⁵ / ₁₆ fr.
4 petes „ „	100 ¹ / ₈ „
3 petes „ „	— „
1334ki stat. köles.	704 ³ / ₈ „
1839ki „ „	— „
2 ¹ / ₂ petes bécsvárosi bankköt.	65 ¹ / ₄ „
Bankrészvény	— „

Dunavizállás: april 28kán: 8' 1" 6"

Budai lotteria: apr. 22kén 3. 86. 56. 11. 75